

Un număr vechiu 20 lei

# CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

**Director: DEM. I. DOBRESU**

Președintele Uniunii Avocaților din România

**COMITETUL DE REDACȚIE:****TR. ALEXANDRESCU**  
Avocat, Direct. Contenc. B-pei  
G-le a Țărei Românești**ALEX. CERBAN**  
Profesor la Facultatea  
de Drept, București**IOSEF G. COHEN**  
Avocat  
membru Cons. Legislativ**GR. CONDURATU**  
Consilier la Curtea de Apel  
București**RENÉ DEMOGUE**  
Profesor la Facultatea  
de Drept din Paris**V. DONGORQZ**  
Dr. in Drept din Buc.  
Avocat**ALFRED JUVARA**  
Dr. in Drept din Paris  
Avocat**D. NEGULESCU**  
Profesor la Facultatea  
de Drept, București**I. GR. PERIȚEANU**  
Avocat**C. SIPSOM**  
Profesor la Facultatea  
de Drept, București**C. STOEANOVICI**  
Dr. in Drept din Paris  
Avocat**GR. TRANCU-IAȘI**  
Fost Ministru al Muncii  
Avocat**P. VASILESCU**  
Dr. in Drept din Paris  
Avocat**AL. VELESCU**  
Dr. in Drept din Buc.  
Avocat**Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA**, Dr. in drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare**Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC**, D-ri in Drept, Avocați, Paris**ABONAMENTUL**

Un an p. B-ci, Case Com. și Autorit. 800 lei  
 « Avocați . . . . . 500 »  
 « Magistrați . . . . . 400 »  
 6 luni prețul de sus pe jumătate

**APARE ODATA PE SAPTAMANA**

In lunile Iulie și August  
 apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

**Redacția și Administrația**

București, Artele, 5 și Rahovei, 5  
 Lângă Palatul Justiției

**TELEFON 13/29**

*A apărut în editura Tip. Curierul Judiciar, Revista Marilor Procese, sub direcțiunea cunoscutului publicist și avocat I. Gr. Periețeanu, cu concursul unui comitet de distinși juristi, având ca Secretar de redacție pe d-l avocat V. V. Stanciu.*

Abonamentul anual costă: 800 lei pentru Autorități, Case de Comerț, particulari; 500 lei p. avocați și 400 lei p. magistrați.

D-nii prim-președinți, Președinți de Curți și Trib., Judecătorii de Ocoale, Decanii Barourilor cărora li s-au trimis liste pentru subscrierea de abonamente, sunt rugați a le completa cu cât mai mulți subscriitori și a ni le retrimite cât mai urgent, împreună cu sumele ce vor încasa la facerea abonamentelor, pentru a le putea expedia volumele cu chitanțele respective pentru plata făcută.

«CURIERUL JUDICIAR» S. A.

**S U M A R**

— **Solemnitatea instalării d-lui I. N. Stambulescu ca Procuror-General la Inalta Curte de Casație:** Cuvântările rostite de d-nii Prim-Președinte Victor Romniceanu, Procuror Al. Gane, Pro-Decan C. Xenii și răspunsul d-lui Procuror-General I. N. Stambulescu;

— **Discursul de inaugurarea noului an judecătoresc la Inalta Curte de Casație,** de d-l avocat Eim. Dan;

— **Observațiuni la legea majorării amenzilor,** de d-l magistrat Benedict I. Stoenescu;

**Jurisprudență:**

— Trib. Prahova s. I: **Gr. Stefanide cu I. N. Predescu** (Dacă poliția poate fi sursă de obligațiuni?), cu o Notă de d-l Prof. Al. Cerban;

— Camera disciplinară a Notarilor din Paris (Acțiune-disciplinară. Independența ei de acțiunea publică. Dreptul jurisdicției disciplinare de a judeca pe funcționarul achitat, pentru același fapt. Îndepărtarea de către jurisdicția disciplinară a calificărilor legale a faptelor, neadmisă de instanța represivă), cu o Notă de d-l Prof. D. Alexandrescu;

— Trib. corecțional Saint Giron (Ariege). (Despre corupțiunea funcționarilor publici. Mituire. Excrocherie), cu o Notă;

— Trib. Mortagne (Oise). (Neaplicarea «bunului și aprobat» la obligațiunile femeilor plugarilor, etc.), cu o Notă;

— Trib. civil Saint Gaudens (Haute Garonne). (Nearătarea numelui legatarului. Validitate, dacă arătarea este suplinită de alte împrejurări și date din testament), cu o Notă de d-l Prof. D. Alexandrescu.

**SOLEMNITATEA**

instalării d-lui I. N. Stambulescu ca Procuror-General la Inalta Curte de Casație.

In ziua de 1 Octombrie cor. Inalta Curte a primit pe d-l I. N. Stambulescu, înaintat Procuror-general în locul def. N. Procopescu.

In aceeași zi a depus jurământul înaintea secțiunilor unite a Curții Supreme și d-l Al. Juca, înaintat consilier la secțiunea I în locul d-lui Stambulescu. Ambele înaintări au făcut cea mai bună impresiune în lumea juridică.

Cu ocaziunea instalării d-lui Procuror-general s'au ținut următoarele cuvântări:

**Cuvântarea d-lui Prim-Președinte Victor Romniceanu:**

Domnule Procuror-General,

*De d-voastră mă leagă o veche prietenie și o bună și sinceră colegialitate, formată prin lungul șir de ani, cât am funcționat alături atât în Curtea de apel cât și la această Inaltă Curte, de acea sunt fericit că prezidez solemnitatea instalării d-voastră în înaltul și frumosul post ce vi s'a încredințat.*

*Mulțumirea mea este și mai mare, nu numai pentru că numirea d-voastră este realizarea unei dorințe a întregii Curți, dar mai ales pentru că această numire este recompensa și încoronarea justă și meritată a unei lungi și strălucite cariere.*

*In adevăr peste tot, dela Tribunal și până aci, v'ați afirmat ca un profund cunoscător al științei dreptului, cu un bun simț juridic deosebit, având conștiința datoriei în gradul cel mai înalt, caracter franc, independent și o complectă urbanitate în raporturile și cu colegii și cu ceilalți, toate acestea cu o modestie puțin obicinuită.*



Cu aceste însușiri ați câștigat respectul și stima tututor și în primul loc a colegilor d voastră.

V'ați îndeplinit sfînta misiune de a distribui justiția, în așa fel ca impricinatul sărman ori bogat, slab ori puternic, toți să se prezinte cu desăvârșită încredere în judecata d-voastră. Astfel se explică, această satisfacțiune, pot zice chiar, această bucurie, pe care înșivă o puteți constata din atmosfera de caldă simpatie, care vă înconjoară și care vă dă dovada sigură, că cuvintele mele, nu sunt numai niște elogiuri banale pentru îndeplinirea ceremonialului acestei solemnități, ci expresiunea realității și a purului adevăr.

De acea cuvîntul d-voastră dela înălțimea aceluia fotoliu, va fi ascultat cu deosebită atențiune și cu cel mai mare interes, căci el va ușura sarcina acestei Inalte Curți, în deslegarea dificilelor și complicatelor cesiuni de drept ce vom avea de rezolvat.

Vă aduc în numele întregii Curți călduroasele și viile noastre felicitări.

\* \* \*

### Cuvîntarea d-lui Procuror Al. Gane :

Domnule Procuror-General,

După felicitările Inaltei Curți aduse prin glasul autorizat al Primului său Președinte, Parchetul General vă prezintă omagiile și felicitările sale cele mai sincere și mai călduroase.

Serbarea de astăzi e, mai drept vorbind, sărbătoarea noastră, fiindcă în fruntea Parchetului nostru vine un șef cu calitățile sufletești, cu tactul, cu cunoștințele și experiența d-voastră.

Locul ce-l ocupați e, desigur, mai mult un loc de muncă și de răspundere mare decât de cinste și de demnitate.

Pentru îndeplinirea însă a tuturor atribuțiilor ce vi sunt date dela lege și care ar fi prea împovăraătoare pentru un singur om, oricât de bine înzestrat ar fi el dela natură, noi procurorii acestei Curți vă făgăduim tot concursul nostru cel mai devotat. Alături de d-voastră și sub conducerea dv. vom munci cu drag și cu încredere că mergem întotdeauna pe calea cea bună, iar din contactul dv. zilnic vom prinde noi puteri ca să lucrăm cât mai bine și cu cât mai mult folos în interesele superioare ale justiției ce ne sunt încredințate.

\* \* \*

### Cuvîntarea d-lui C. Xenii, pro-Decan al Baroului de Ilfov :

Inaltă Curte,

Un magistrat de elită se așează pe cel mai înalt scaun al ierarhiei Parchetului.

Baroul Capitalei ia parte cu vie satisfacție la solemnitatea care ne întrunește azi, și prezintă noului Procuror-General felicitările sale cordiale

dinpreună cu cele mai calde urări de carieră lungă și strălucită.

Elogiile ce vi se adresează azi, Domnule Procuror-General, ies din cadrul banal al cuvîntărilor de ocazie, după cum așa de bine releva acum câteva minute Domnul Prim-Președinte în caldă sa allocuțiune. Căci și Magistratura și Baroul s'a obicinuit de mult să aprecieze în d-voastră, pe magistratul care a onorat profesiunea din care face parte.

Nimeni mai bine ca magistratii n'au putința să cunoască valoarea fiecărui avocat din câți se perindă la bară, dar fie ne îngăduiți a spune că de asemenea avocații cunosc mai bine decât oricine calitățile fiecăruia dintre aceia cărora o soartă nobilă i-a destinat să judece pe semenii lor.

D-l Procuror-General Stambulescu se poate mândri de înalta prețuire de care s'a bucurat necurmat în sânul nostru, prețuire de magistrat ideal care simboliza cele două calități esențiale și indispensabile marelui judecător : știința și imparțialitatea.

Regretul egoist de a nu-l mai vedea zilnic judecând el însuși conflictele intereselor omenești, este micșorat numai printr'o considerație de ordin superior.

În criza de Drept și de Dreptate, care ne bântue încă cu tenacitatea unei fatale moșteniri a răboiului, rolul Primului-Președinte și al Procurorului-General al acestei Inalte Curți apare cu mult mai important ca altă dată. Critica relilor judecătorești, critica greșelilor legislative și chiar sociale, are un răsunet mai viu și o eficacitate mai imperioasă când cade de pe buzele magistratilor al căror prestigiu personal impune respectul.

În noua sa activitate, de pe fotoliul ilustrat de atâți predecesori eminenti, d-l Procuror-General Stambulescu are un rol mare pe care încă odată îi urăm să-l îndeplinească cu succes și cu strălucire.

\* \* \*

### Cuvîntarea d-lui Procuror-General I. N. Stambulescu :

Domnule Prim-Președinte,  
Domnilor Președinți, Consilieri și Procurori,  
Domnule Decan,

În clipa când ocup acest fotoliu, 'mi dau bine seama, că am, azi, o întreită obligație de îndeplinit.

Mai întâi de toate trebuie să vă mulțumesc Domnule Prim-Președinte, să mulțumesc și colegilor, pe care i'am văzut în ultimele zile, pentru sfaturile, prin încurajările și prin insistențele tututor, m'ați convins, că trebuie, trecând peste toate îndoelile mele, să accept sarcina, atât de grea, de a conduce Parchetul acestei Inalte instanțe.

Trebuie să vă mai mulțumesc, Domnule Prim-Președinte, și pentru cuvintele măgulitoare cu care m'ați întâmpinat, cuvinte ce fără îndoială depășesc meritele mele personale, și pe care mi le explic numai prin îndelungata noastră conlu-



crare, de peste 30 de ani de când muncim alături, în care timp m'am putut convinge de înaltele calități de care sunteți înzestrat.

De aceea, nu voi reține din aceste elogii, decât constatarea, că și această din urmă demnitate, la care am fost ridicat, o datoresc numai aprecierilor bine-voitoare ale colegilor, fără vreo solicitare chiar din parte-mi. Și rețin această constatare, numai pentru că socotesc, că e menită a servi de pildă și de încurajare și altora.

E bine să se știe, că se poate ajunge până la cele mai înalte trepte ale magistraturei, și fără solicitări, și fără nici o intervenție, din afară de corpul magistraturei.

Se poate, ca în aceste condițiuni înaintările să fie ceva mai încete, sau chiar mai rari, dar aceasta are imensul avantaj, d'a da, celui avansat toată autoritatea morală, de care este nevoie, spre a pași la lucru, fără obligațiuni ce l'ar putea pune, în anumite momente, în grea situație față de conștiința sa.

Va mulțumesc de asemenea, Domnule Procuror și Domnule Decan, pentru bine-voitoarele Domniei-Voastre cuvinte, și care au un mare răsunet în inima mea.

O a doua obligațiune de îndeplinit azi este aceea d'a aduce prinosul unei pioase amintiri predecesorilor noștri, toți juriști de mare valoare, în afară de talentul cu care cei mai mulți, au ilustrat acest fotoliu, eminentei magistrați ca: Scarlat Ghica, Papiu Ilarian, G. Crețeanu, D. Vioreanu, Scarlat Pherekyde, G. Filiti, C. Sărățeanu, G. Schina, Ciru Oeconomu, Scarlat Popescu și N. Procopescu, ca să nu numesc decât pe cei dispăruți, și al căror suvenir a rămas încă viu printre noi.

Suvenir însoțit de sincere regrete în ce privește pe ultimii doi, de care ne leagă o prietenie de aproape 30 ani, și a căroră prematură pierdere o deplângem, pentru distinsele lor calități atât ca magistrați, cât și ca oameni.

În fine am azi o ultimă obligație de îndeplinit. Nu se poate termina această solemnitate, fără ca noi, cei mai autorizați și prin vârstă și prin experiența noastră, să nu ne spunem cuvântul de încurajare sau de critică magistraților, fără să le spunem adevărul, tot adevărul.

În această ordine de idei, sunt foarte fericit că pot constata că magistratura noastră a trecut victorioasă în ultimele timpuri prin două grele crize.

Cea dintâi e ocupația inamică.

Noi toți, pe care strămutarea Casei în ultimele momente ne-a silit a rămâne aci, în teritoriul ocupat, am putut vedea cu câtă abnegațiune și cu cât curaj magistrații dela tribunale și Curți, sub amenințarea brutală a arestărilor, cu care inamicul s'a năpustit chiar asupra celor mai în

vârstă și mai înalți demnitari; totuși și-au făcut deplina lor datorie.

Au luptat, au amenințat cu suspendarea judecării proceselor, până ce inamicul a cedat, retrăgând acele măsuri umilitoare pentru justiția țării, ca prezența unui delegat german la ședințele tribunalelor, și chiar în camera de consiliu la deliberare.

A mai trecut victorioasă magistratura și printr-o altă criză: aceea manifestare bolnăvicioasă, a nevrozei de după război, de când asistăm întristați la această goană aprigă după câștiguri ușoare și chiar necorecte.

Am marea bucurie a constata că magistratura țării, cu toate greutatele vieții, și cu toată vădita insuficiență a salariilor, a știut să-și păstreze neîntinată cinstea sa. Un singur caz îmi este cunoscut, când un magistrat a încercat numai a transige cu conștiința sa, dar și acela dat judecării disciplinare în fața Consiliului superior, deși inamovibil, a fost imediat, și fără milă, destituit.

Nu înțeleg prin aceasta a spune că totul merge în cea mai perfectă regulă, că nici o critică nu se poate aduce slujitorilor justiției.

Se plâng împiriciniții că procesele târăgănesc ani de zile, că de multe ori, după ce așteaptă ore întregi, li se amână procesele din lipsă de timp; în fine că, după judecată hotărârile se redactează adesea foarte târziu.

A cui să fie vina?

Trebue, cu regret, să constat, că și magistrații au partea lor de vină aci.

Ceeace le cerem dar, este mai multă râvnă și exactitate la muncă, mai puțină indiferență față de nevoile împiriciniților, și o mai energică reacționare față de târăgăniirile interesate ale proceselor. În fine cerem mai multă grabă, și mai multă atenție la redactarea hotărârilor, spre a evita, ca soluțiuni bune, să fie expuse la casare, și deci la noi târăgăniri, din cauza lipsei complete, sau a insuficienței motivări.

Mai este o cauză a amânărilor proceselor, și frecvența aceasta, pe care sunt dator deci a o releva cu mai multă tărie.

Eminentul decan al baroului de Ilfov, cu spiritul său pătrunzător, și cu marea sa experiență în ale judecăților, cunoaște de sigur acest rău, și va conveni cu noi, că se abuzează adesea de cuvânt; că judecătorii se văd zilnic, și cu o adevărată durere nevoită, din lipsă de timp, cauzată de prea lungile desbateri, să amâne multe procese.

Această întristătoare constatare, nu trebue să facă a se bănuși, că magistratura este ostilă artei oratorice.

Eu personal, mărturisesc, că prețuesc foarte mult o frumoasă cuvântare.

De altfel care din noi n'a găsit o adevărată plăcere intelectuală, ascultând pledoariile unor



maestri ca : Cornea, Maiorescu, Stătescu, Lascăr, Djuvara, Delavrancea, Take Ionescu sau Arion, ca să nu vorbesc decât de iluștrii dispăruți, al căror nume 'mi vine acum în gând.

Dar forma impecabilă a frazei, frumusețea literară a cuvântării nu exclude nici conciziunea, nici sobrietatea, din contra. Știut este că *caracteristica* artelor frumoase, deci a artei oratorice, e de a produce efecte foarte mari prin mijloace foarte simple. Ca dovada, gândiți-vă la ce sunete sublime, se pot scoate din patru coarde întinse pe o bucată de lemn, adică dintr'o vioară.

De aceia mă asociez din toate puterile mele, la apelul, deja de mult făcut, de eminentul nostru Prim-Președinte, pentru înlăturarea în pledoarii a desvoltărilor inutile. Cerem, deci avocaților, cât mai multe argumente, în cât mai puține cuvinte, și sunt convins, că în această privință, vom avea tot concursul Domnului Decan, ca să punem mai multă ordine în casa noastră comună, care e Palatul Justiției.

Mai este încă o cauză că procesele se resolvă greu. Aceasta este însă din vina legiuitorului, care prin multiplele legi și prin deseale lor schimbări, prin amestecul magistraturei în tot felul de afaceri, străine de datoria lor, și fără a îngriji de o mai bună repartizare a complectelor judecătorești, ne copleșește sub povara legilor excepționale, toate urgente, toate cu precădere și toate cu termene de atac extrem de scurte, încât ne pune în imposibilitate d'a satisface cerințele crescânde ale justițiabililor.

Ca să nu dau decât un exemplu, vă voi cita cazul secției civile a acestei Inalte Curți, care dela 7—8 procese pe zi, câte erau acum 13 ani, când am fost eu numit acolo, a ajuns azi la 20—22 procese civile pe zi, soluționând în anii din urmă între 750 și 1100 procese pe an, fără a ține seamă de procesele rezolvate de secția ardeleană, pe când în Franța, după cum ne arată cunoscutul autor E. Faye, casația secția civilă nu soluționa, acum câțiva ani, decât aproape 300 afaceri pe an, nu ținea decât trei ședințe pe săptămână, de câte patru ori maximum; iar noi ținem cinci ședințe pe săptămână în mod obicinuit, și de câte cinci ore, ceace este, cred, maximumul ce nu se se poate cere.

Acestea aveam de spus pentru azi.

## DISCURSUL

de inaugurarea noului an judecătoresc al Inaltei Curți de Casație.

Cu ocazia discursului de deschidere al acestui an judecătoresc, d-l Prim-Președinte al Inaltei Curți de Casație a analizat unele dispozițiuni din noua Constituție, dispozițiuni cari interesează justiția, și a făcut următoarele observațiuni:

1. Ar fi trebuit ca inamovibilitatea magistraturei să fie reglementată de Constituție și nu lăsată în grija legilor ordinare.

2. Chestiunea relativă la constituționalitatea legilor ar fi trebuit dată în competența tuturilor instanțelor judecătorești și nu numai secțiunilor-unite ale Inaltei Curți.

3. Dreptul de recurs fiind declarat de ordin constituțional, va îngreuna mersul justiției prin îngrămădirea tuturilor recursurilor la Inalta Curte.

4. Contenciosul administrativ trebuia lăsat la Curtea de Casație, căci dându-se în judecata instanțelor de fond, cei vătămați vor suferi din cauza întârzierilor.

5. Ar fi fost de dorit ca Constituția să reglementeze dreptul așa numit de necesitate.

Am luat parte atât la desbaterile comisiunei mixte constituționale, cât și la desbaterile din Cameră și țin să declar că în aceste desbateri lungi și obiective s'a avut în vedere toate chestiunile atinse de d-l Prim-Președinte în discursul său, și dacă totuși ne-am oprit la alte soluțiuni decât cele preconizate de d-sa, am făcut-o din convingerea adâncă ce am avut că așa este mai bine.

În aceste desbateri, toți fără deosebire, am fost stăpâniți de un singur gând, acela de a face tot ce omeneste ne va sta în putință, pentru ca opera ce vom înfăptui, să fie cât mai bună și mai conformă intereselor superioare ale țării.

Nu susțin firește că opera realizată este perfectă, cred numai, cum zic, că ceea ce s'a făcut este mai bun decât ceace se cerea și se spune acum că trebuia făcut, și iată considerațiunile pentru cari cred aceasta :

1. S'a cerut comisiunei constituționale să treacă în Constituție nu numai principiul inamovibilității, dar o serie de dispozițiuni cari să reglementeze cât mai complect acest principiu, precum :

a) Condițiunile de numire ale magistraților.

b) Condițiunile privitoare la înaintare, și s'a cerut anume admiterea sistemului listelor de prezentare, iar recomandările să formeze atributul unui anumit organ.

c) Condițiunile privitoare la suspendare, transferare și revocare (s'a cerut de ex. trecerea în Constituție a cazurilor de boală, de insuficiență, de condamnări disciplinare, etc.).

d) Fixarea limitei de vârstă, etc.

Este destul să enunț aceste condițiuni pentru ca să vadă oricine că e vorba de detalii cari nu este cuminte să figureze într'o Constituțiune.

Constituția e o lege care se modifică greu și tocmai fiindcă suntem, cum recunoaște și d-l Prim-președinte, o Țară în care legile ordinare se modifică cu ușurință, este bine ca cel puțin Constituția să aibă o durabilitate mai temeinică. Dacă e așa, atunci întreb : Cuminte lucru e să treci în Consti-



tuție condițiuni de numiri, de înaintări, de limită de vârstă etc.?

Dar dacă experiența îți dovedește fie că ai greșit, fie că s'au găsit alte sisteme mult mai bune, fie că împrejurări neprevăzute sau proprii ale Țărei îți impune alte sisteme?

Se poate de ex. ca sistemul listelor de prezentare să fie astăzi cel mai bun, iar mâine să fie contrariul.

N'ar fi oare această încătușare, această imposibilitate de a înlocui la timp un sistem constatat rău cu altul mai bun, mult mai primejdioasă pentru bunul mers al justiției?

Se obiectează însă că din moment ce prin art. 104 din noua Constituție se lasă legiuitorului ordinar dreptul de a stabili condițiunile privitoare la inamovibilitate, aceasta înseamnă că „totul va depinde de legea ordinară” întocmai ca și azi astfel că justiția rămâne lipsită de garanția constituțională.

Eu cred că obiecțiunea este neîntemeiată și că între situația dobândită prin noua Constituție și cea din trecut este o deosebire fundamentală și anume:

a) Art. 104 zice: „*Judecătorii sunt inamovibili în condițiunile speciale pe cari legea le va fixa*” ceea ce înseamnă că inamovibilitatea este declarată de ordin constituțional, așa în cât legiuitorul ordinar nu se va putea atinge de această inamovibilitate, el nu o va putea nici suspenda, nici suprima, cum ar fi putut-o face înainte de noua Constituție.

b) Drepturile la inamovibilitate dobândite până acum de judecătorii actuali în virtutea legii de organizare judecătorească, sunt considerate ca drepturi câștigate, pe cari Constituția le consacra, fiind că art. 104 zice: *Judecătorii sunt inamovibili* și nu zice: *Judecătorii vor fi inamovibili*.

Cât despre cuvintele „*în condițiunile speciale pe cari legea le va fixa*” ele înseamnă, cum spuneam mai sus, că Constituanta a voit să lase legiuitorului ordinar posibilitatea de a schimba aceste condițiuni potrivit nevoilor ce se vor impune de experiență și de progres, dar în nici un caz aceste condițiuni nu vor putea atinge inamovibilitatea în sine și nici drepturile câștigate până acum.

Dar mai este un motiv care înlătură orice temere asupra acestei chestiuni și anume acela că inamovibilitatea este considerată ca unul din principiile mari pe cari se reazimă ordinea socială, așa în cât nici un partid politic, iubitor de ordine, nu o va atinge. Iar dacă din nenorocire, ar fi dat Țărei noastre să fie condusă de descreerați, atunci nu numai inamovibilitatea, dar întreaga Constituție cu toate drepturile și libertățile înscrise într'ansa vor fi călcate în picioare.

2. A doua observațiune este că dreptul de a judeca constituționalitatea legilor trebuia dat tuturor instanțelor judecătorești, și nu numai secțiunilor unite ale Inaltei Curți.

Și această chestiune a format obiectul unor discuțiuni lungi și cu atât mai vii cu cât raportorul anteproiectului, d-l C. Dissescu, atât în comisiunea mixtă cât și în Senat, unde asemenea e fost raportor, era de părerea d-lui Prim-Președinte al Inaltei Curți.

A triumfat însă textul actual pentru considerațiunile următoare: Una este să judeci un conflict de interese, oricât de mari ar fi acele interese și ori cari ar fi părțile în conflict, și alta este să judeci opera parlamentului făcută în acord cu guvernul Țărei și sancționată de Suveran.

A lăsa o asemenea operă, rezultată din coloborarea celor mai de seamă factori ai țării, în competența oricărui judecător tânăr, lipsit de experiență, este de a slăbi autoritatea Statului. Și este de netăgăduit că trecem prin vremuri în cari trebuie evitat orice act menit să slăbească această autoritate.

Cât despre argumentul ce s'a adus că din punctu de vedere al dreptului de a judeca, judecătorul oricât de mic este egal cu cel mai mare judecător, răspund că lucrul acesta este exact într-un atît într-un cât îl vrea legiuitorul, căci atunci când legiuitorul nu-l vrea, el reduce competența judecătorului de ocol la o anumită limită, el dă numai în competența Curții de Apel judecarea ofițerilor de poliție judiciară, el dă numai în competența Curții de Casație judecarea miniștrilor, etc.

În ceea ce privește procedura de urmat pentru ca să poată fi adusă chestiunea înaintea Inaltei Curți, sunt cu totul de părerea d-lui Prim-Președinte.

3. A treia observațiune este că dreptul de recurs fiind declarat de ordin constituțional, mersul justiției va fi îngreunat din cauza grămădirii la Curtea de Casație a tuturor recursurilor, chiar a acelor relative la afaceri de mică importanță.

Considerațiunile cari au determinat pe legiuitorul constituant să declare de ordin constituțional, sunt următoarele:

a) A voit să dea justițiabililor garanția justei aplicări a legii în toate procesele, fără deosebire.

b) A voit să facă imposibilă suprimarea recursului pe viitor.

Curtea de Casație nu este numai un organ regulator de jurisprudență, ea mai reprezintă pentru cetățean, garanția supremă în justiția Țărei.

A da drept legiuitorului să spună că unele hotărâri sunt supuse recursului, iar altele nu, înseamnă a recunoaște că instanța de casare nu este totdeauna utilă și deci a clătina credința cetățenilor în această înaltă instituțiune.

Ar mai însemna, de altă parte, a se da drept legiuitorului să suprimă recursul pentru considerațiuni — și poate că exemplele nu lipsesc — cari să nu fie conforme nici cu interesele justiției, nici cu acelea ale Țărei.



Cât despre temerea că pe viitor toate recursurile, chiar acelea privitoare la afacerile de minimă importanță, vor merge la Inalta Curte, o cred neîntemeiată, fiindcă n'a fost și nu este în intențiunea nimănui să schimbe starea actuală de lucruri, așa că recursurile în contra cărților de judecată vor merge și pe viitor tot la Tribunalele de județ.

4. A patra observațiune este că contenciosul administrativ nu trebuia dat în competența tuturilor instanțelor de fond, unde cei vătămați vor avea de suferit din cauza întârzierilor, ei trebuia lăsat tot în competența Inaltei Curți.

Considerațiunile pentru cari s'a dat contenciosul administrativ la instanțele de fond sunt următoarele:

a) Actualmente Curtea de Casație nu face decât recunoaște în principiu că actul administrativ este ilegal, dar nu poate anula acel act.

b) Curtea de Casație nu poate acorda despăgubiri celui vătămat, așa că acesta după ce s'a judecat la Casație și a obținut hotărârea Curții prin care se recunoaște actul administrativ ca ilegal, trebuie să facă un nou proces la instanțele de fond pentru a obține despăgubiri.

c) Este prea mare străgănire pentru cei vătămați să fie obligați a veni la București din cele mai depărtate puncte ale Țării.

Cât despre obiecțiunea că instanțele de fond judecă încet, ea va fi înlăturată, dacă legiuitorul va avea grije să reglementeze o judecată rapidă, acordând eventual repunerea celui vătămat în drepturile sale cu execuțiunea provizorie.

5. A cincea observațiune este că constituția nu reglementează dreptul așa numit de necesitate.

Găsesc critica neîntemeiată, fiindcă o asemenea reglementare este și va rămâne iluzorie, atâta timp cât va fi omeneste imposibil să știi unde începe și unde se isprăvește o revoluție, sau să cunoști de mai nainte ce nevoie îți vor impunea războiul ori revoluția.

În luptă cu aceste elemente un popor face ce poate, nu ce vrea, și poporul acela nu va ezita să nesocotească cele mai ideale reglementări, atunci când va fi în joc existența lui.

Iar după trecerea primejdiei, cine poate ști dacă va mai rămâne sau nu ceva realizabil din reglementările alcătuite în timpurile liniștite!

În ce privește chestiunea ratificării de către corpurile legiuitoare a decretelor-legi, găsim dispozițiuni în art. 133 din noua Constituțiune, în legile privitoare la raporturile dintre proprietari și chiriași, în legile privitoare la lichidarea bunurilor supușilor inamici, etc.

Înainte de a termina țin să recunosc că cuvântarea d-lui Prim-Președinte al Inaltei Curți de Casație, care este pornită din dorința sinceră ce ne animă pe toți, aceea de a ne servi Țara, trebuie

să fie ținută în seamă de legiuitor atunci când va avea de alcătuit legile ordinare.

Sunt în această cuvântare observațiuni juste, sfaturi înțelepte, cari dacă socotesc că nu și-ar fi avut locul în Constituție, cred că vor fi cu totul la locul lor în legile ordinare,

EM, DAN  
Avocat

## OBSERVAȚIUNI LA LEGEA

privitoare la majorarea cifrei amenzilor judecătorești și modul lor de încasare, promulgată cu decr. 1256 din 24 Martie 1923.

*Pentru juristii consumați observațiunile ce vor urma sunt fără importanță. Le fac însă în scopul de a provoca pe „pe aleși“ la o discuțiune ce mi se pare absolut necesară. Pun astfel chestiunea: Legea privitoare la majorarea cifrei amenzilor judecătorești și modul lor de încasare are putere retroactivă sau nu? — și explicit, că elucidarea acestei chestiuni pe cale doctrinală se impune, întrucât instanțele judecătorești — și mai ales judecătorii de ocoale chemate printre cele dintâi, ca primă instanță, să facă aplicarea legii —, au vederi foarte împărțite în această materie!*

\* \* \*

*Legea privitoare la majorarea cifrei amenzilor judecătorești și modul lor de încasare, — după cum reiese din însăși analiza titlului ei — are un dublu caracter:*

*a) de dispoziție de fond: majorarea cifrei amenzilor, și b) de dispoziție de procedură: modul lor de încasare. E în afară de orice discuție și faptul că — legea „majorării“ amenzilor judecătorești — e o lege de agravare a pedepsei, față de trecut, și aceasta o arată clar chiar numele legii, iar aplicarea ei te face să simți până la evidență că cincizeci e de zece ori mai mult decât cinci, etc.*

*Nici afirmația celor care susțin că prin această lege s'au pus de acord, amenzile cu valuta, nu rezolvă chestiunea în sens contrar, căci dacă deprecierea monedei, din punct de vedere al economiei generale a statului, reprezintă o jenă financiară, mai puțin sau mai mult gravă, cu tendințe către reabilitare sau faliment, după împrejurări, fără doar și poate că întinderea individului pe calapodul valutar al statului numai semn de „usurare“ nu e!*

\* \* \*

*Ce este neretroactivitatea, din punct de vedere juridic? Ne-o spune art. 14 din constituție, 1 c. civ. și 2 al. 1 c. pen.: Însușirea legii de a dispune numai pentru viitor.*

*Deci, în materie penală, conform art. 2 al. 1 c. pen., nicio pedeapsă nu poate fi aplicată decât pentru infracțiunile comise în urma promulgării legii, care le sancționează.*

*Principiul neretroactivității legilor trebuie aplicat ori-decâteori legiuitorul nu și-a manifestat o intenție contrarie.*

*El suferă, cu toate acestea, următoarele excepție: a) în materie de competență și b) de procedură (art. 712 pr. civ. și 602 al. 2 pr. pen.), c) în materie pe prescripție (art. 602 și 603 pr. pen. și Tanoviceanu, Curs I, pag. 192) și d) când este vorba de legi interpretative, care au întotdeauna efect retroactiv.*

*Așa dar în ce privește partea procedurală din L. majorării amenzilor judecătorești, — modul de încasare al lor, — legea are efect retroactiv. Ea se aplică și la încasarea amenzilor rămase definitive înainte de promulgarea ei.*



La principiul neretroactivității, pentru legile care dispun asupra fondului dreptului, mai există o singură excepție, prevăzută expres de art. 2 al. 2 c. pen.: când pedeapsa legii celei noi este mai blândă, în care caz se aplică legea cea nouă. Tanoviceanu, în cursul său — p. 173 — critică această dispozițiune găsind că e mai rațional ca principiul neretroactivității să se respecte în întregime în ce privește pedeapsa și învinovățirea faptului.

Ca o complectare a principiului tradițional al neretroactivității, există și regula de drept: — nulla poena sine lege. Așa dar, o lege care deși statuiază asupra unui fapt deja învinovățit de legea veche pronunță o pedeapsă mai severă sau admite circumstanțe agravante este, din punct de vedere al pedepsei, o lege nouă, care pe baza regulii de mai sus nu poate fi aplicată faptelor comise înainte de promulgarea ei; ori, cum desigur intenția legiuitorului n'a fost de a lăsa nepedepsite faptele comise înainte de promulgarea legii noi, li se va aplica legea veche care nu poate fi abrogată față de ele (a se vedea cod. pen. adnotat „Pastion și Papadopol“, pag. 14).

Și iată cum pe baza principiului neretroactivității legii penale și a regulii de drept — nulla poena sine lege, — L. privitoare la majorarea cifrei amenzilor judecătorești, în prima parte — art. 1 — în care înzecește amenzile, nu poate fi aplicată decât faptelor comise după promulgarea ei, pentru infracțiunile din trecut urmând să se aplice tot legea veche, — amenda neînzecită<sup>1)</sup>.

BENEDICT I. STOENESCU,  
Ajutor de judecător, Filiași-Doljiu.

## TRIBUNALUL JUDEȚULUI PRAHOVA S. I

Audiența dela 15 Noembrie 1922

Președinția d-lui VIRGIL A. PETRESCU, judecător  
Gr. Ștefanide cu I. N. Predescu  
Sentința civilă No. 598 \*)

Dacă oferta sau policitația poate fi considerată ca un fundament al unei obligațiuni contractuale? — Oferta de vânzare, în care se prevede un termen, adresată la 2 persoane. — Acceptarea ofertei numai de către unul din beneficiari prin transcrierea ei în registrul de transcripțiuni. — Valabilitate. — Nedecădere de drepturi în cazul când s'a acceptat numai de un beneficiar, întrucât nu s'a prevăzut de ofertant, un mod anumit de acceptare. — Acceptarea făcută pentru întreg și nu parțial. — Acceptare. — Mandat tacit. — Executarea convențiunei într'un termen hotărât. — Oferta simplă, neînsoțită de consemnarea prețului pune pe debitor la adăpostul decăderii dreptului prin trecerea termenului?

1. Jurisprudența în deosebire de doctrina clasică consideră oferta sau policitația ca o sursă de obligațiuni, și dacă propunătorul a prevăzut un termen, el este ținut, față de beneficiar, a-și menține oferta în termenul convenit.

2. Oferta de vânzare a unei imobile deși adresată la 2 persoane, este valabil acceptată numai de unul din beneficiari și pentru întreg imobilul, prin transcrierea ofertei în registrul de transcripțiuni, în cazul când ofertantul n'a limitat în mod expres condițiunile în care urmează a se face acceptarea, căci decăderile trebuiesc să fie arătate de părți în convențiunile ce le încheie; ca atare, unul din beneficiari transcriind oferta de vânzare și oferind prețul întreg, scopul urmărit de ofertant este realizat, deoarece astfel de opțiuni nu se fac în genere, în vederea unei persoane determinate.

3. Pentru a exista mandatul tacit, nu se cere un act scris; el poate rezulta și din diferitele împrejurări ale cauzei; a pretinde un act scris este a nu recunoaște existența lui prevăzută de art. 1533 din codul civil.

1) Vezi în același sens: Jud. Ocol. Baicoi-Prahova, în Curierul Judiciar No. 80/928, p. 478 (N. R.).

\*) Dată după divergență.

4. Când pentru executarea unei obligațiuni s'a prevăzut un termen, simpla ofertă de plată în năuntru termenului neînsoțită de consemnarea sumei, pune pe debitor la adăpost de decăderile ce ar rezulta din expirarea termenului — prevenind punerea în întârziere și neconsiderându-se a fi în culpă.

Tribunalul,

Asupra acțiunei de față:

Având în vedere susținerile orale ale părții reclamante prin d-nii avocați N. Voinescu și Gh. Urlăteanu și ale părților prin d-nii avocați D. Dumitrescu, N. Părvulescu și Dem. I. Nicolaescu, concludiunile scrise și actele în copii certificate depuse de părți la dosar, cum și concludiunile reprezentantului Ministerului Public;

Având în vedere, că din toate acestea s'a constatat în fapt următoarele:

Proprietarul Gr. Ștefanide avea intenția să vândă moșia partea sa, și a intrat în vorbă cu I. N. Predescu cu prețul de 300,000 lei, și pentru că proprietarul nu voia să vândă moșia locuitorilor, convine să o vândă lui Predescu singur, acesta având înțelegerea cu locuitorii ca să le dea și lor din moșie, și fiind a se ține de cuvânt a prevăzut în contract și pe N. Marinescu;

La 10 Ianuarie 1921 s'a făcut actul de vânzare și înțelegerea între locuitori și I. N. Predescu transcrie actul de vânzare sub No. 186/1921 Ianuarie 15, numai pe numele său, căci N. Marinescu care lucra pentru locuitori își îndeplinește însărcinarea; I. N. Predescu, s'a obligă să vândă locuitorilor cea mai mare parte din moșie, ceea ce s'a și întâmplat; Petre Constantine de zis și Constantinescu aflând de vânzarea moșiei numită Goga sau lotul No. 11 să duce la vânzător, în Câmpina, îi propune să-i vândă lui moșia și îl convinge, căpătând o declarațiune vine la Ploiești, transcrie chitanța la 25 Ianuarie 1921 sub No. 33/1921; cu ocaziunea facerii actului, Petre Constantinescu a dat o declarație vânzătorului că ia asupra sa daunele ce s'ar naște din cauza primei vânzări;

La 22 Ianuarie 1921 Gr. Ștefanide scrie lui Predescu o carte postală în care confirmă primirea unei scrisori la 15 Ianuarie și îl cheamă la Câmpina spre ai da banii;

La 24 Ianuarie urmează actul de vânzare între Gr. Ștefanide și P. Constantinescu; la 26 Ianuarie Predescu se prezintă la Ștefanide acasă la Câmpina și îi oferă prețul; acesta îl amână și la 2 Februarie invită pe Ștefanide cu o notificare la portărea Prahova pentru 7 Februarie 1921 a primi prețul și acesta nu s'a prezintă;

La 24 Februarie 1921, ora 2 și jum. p. m. P. Constantinescu, invită pe Ștefanide la Corpul de portărea spre a semna actul definitiv de vânzare, acesta nu s'a prezintă și tot în aceea zi Gr. Ștefanide autentifică actul de vânzare cu I. N. Predescu pentru moșia Goga și îl transcrie sub No. 1264/1921 primind de astă dată întreg prețul de 300,000 lei.

În urma I. N. Predescu convine cu arendașul Gh. Gheorghiu, resiliază contractul de arendare, vinde la locuitorii din Goga terenuri în loturi pe 2000 lei pogonul așa cum convenise, Predescu rămâne cu circa 30 hectare și plătește o ipotecă a lui Apostol Constantine de, iar pentru suma de 10.000 lei primești de Gr. Ștefanide dela P. Constantinescu, Predescu cheamă pe acesta la corpul de portărea și neprezentându-se o consemnează pe numele minorilor deoarece P. Constantinescu a încetat din viață;

Având în vedere că reclamantul prin acțiunea sa tinde ca Tribunalul pe deoparte să declare de nul actul transcris sub No. 186/1921 pretinzând că opțiunea a expirat la 10 Feb. 1921, iar pe de altă parte să se radieze și ca urmare să se mențină față de reclamant vânzarea consimțită de Gr. Ștefanide asupra moșiei Goga;

Având în vedere că părțile în susținerea lor, ca temei al legăturii de drept invoacă în primul loc: reclamantul, actul de vânzare încheiat cu Gr. Ștefanide asupra moșiei Goga, și I. N. Predescu actul de vânzare provizoriu încheiat tot cu Gr. Ștefanide asupra aceluiași imobil;

Că din examinarea actului acestuia din urmă și a efectelor lui juridice va depinde validitatea sau nevaliditatea actului încheiat posterior de reclamant;

Având în vedere cuprinsul actului de vânzare provizoriu prin care Gr. Ștefanide după ce stabilește și condițiunile



esențiale ale unei vânzări, oferă spre vânzare lui Predescu și Marinescu moșia sa Goga, cu toate îmbunătățirile existente;

Că calificarea pe care partea înțelegea a o da acestei propuneri de vânzare și din examinarea textului și caracterizării lui juridice, acest act nu este decât o ofertă de vânzare, în care propunătorul recunoaște celorlalte părți un drept de opțiune asupra moșiei Goga, acordându-le și un termen până la 10 Februarie 1921, după expirarea căruia, oferta este anulată de drept, semnată la Câmpina de Gr. Ștefanide 26 Decembrie și I. N. Predescu, 10 Ianuarie 1921, că acceptă această vânzare;

Că chestiunea ce urmează a fi rezolvată de Tribunal este aceea de a se ști, dacă oferta sau policitația este considerată ca un fundament al unei obligațiuni contractuale, cu efecte juridice, care să oblige pe partea care a făcut-o;

Având în vedere că chestiunea fiind controversată în doctrina juridică, s'au format două păreri: una clasică după care voința celui ce propune oferta este liberă și deci poate retrage propunerea, deoarece să susține că oferta neavând un caracter obligator, ea poate fi retrasă înainte de a fi acceptată și chiar dacă s'ar fi fixat un termen, acceptarea făcându-se înăuntrul termenului, dar după retragerea ofertei; și în acest sistem dreptul acceptantului n'ar fi decât să ceară despăgubiri, fără însă de a putea pretinde executarea contractului;

Că inconvenientele la cări se ajungea cu aplicarea acestei doctrine, jurisprudența sub influența practică a afacerilor a creiat un alt sistem, care a temperat doctrina clasică și după care declarația unilaterală de voință este considerată ca o sursă de obligațiuni, și e de jurisprudența constantă că acel care a făcut o ofertă este obligat a-și menține propunerea făcută în termenul convenit, sau în timp suficient pentru ca beneficiarul ofertei să poată și el examina oferta făcută;

Având în vedere că propunătorul Gr. Ștefanide prin oferta ce a făcut a acordat un termen până la 10 Februarie 1921 și deci el este ținut conform sistemului admis de jurisprudență a nu-și retrage oferta înainte de expirarea termenului; iar pe de altă parte bineficiarul ofertei să-și manifeste acceptarea înăuntrul termenului;

Având în vedere susținerea reclamantului prin advocații săi, că pe de o parte acceptarea nu s'a efectuat în termenul util, ca fiind făcută numai de I. N. Predescu singur la 15 Ianuarie 1921 prin transcrierea ofertei fără a fi acceptată și de N. Marinescu;

Având în vedere că oferta pentru a produce efectele juridice între părți trebuie să fie acceptată în termenul defipt de acela în favoarea căruia este făcută;

Că în general consimțământul nefiind supus pentru manifestarea lui la nici o formalitate exterioară, poate fi expres sau tacit;

Că doctrina juridică se rostește în acest senz că: «în sistemul legii, consimțământul mai ales în ceea ce privește acceptarea nu cere nici o manifestare nici orală, nici scrisă din partea celuiia dela care emană. Manifestarea voinței nu este supusă la nici un procedeu de expresiune având un caracter formal» (*Bufoir, Propriété et contrat, pag. 465*);

Având în vedere că la data de 15 Ianuarie 1921 se constată că I. N. Predescu, a cerut grefei Trib. Prahova secția I-a transcrierea ofertei, prin aceasta a manifestat nu numai acceptarea ofertei de vânzare propusă de Ștefanide, dar a făcut-o opozabilă atât acestuia din urmă cât și terților, cu atât mai mult cu cât oferantul n'a limitat în nici un mod felul în care să va face acceptarea ofertei;

Având în vedere că oferta de vânzare a moșiei e adresată la 2 persoane I. N. Predescu și N. Marinescu, propunătorul Gr. Ștefanide n'a arătat în mod expres că restrânge facultatea de a accepta numai față cu aceștia, sau dacă va accepta numai unul din ei, acest fapt ar fi constituit o decădere de drept în privința ofertei sau o acceptare parțială;

Că intrucât decăderile urmează a fi arătate în mod expres în convențiunile dintre părți, acceptarea fiind făcută numai de Predescu, trebuie căutată și în intențiunea părților, cari au înțeles a vinde un întreg și a primi prețul întreg, fără rezervă dela unul sau ambii din beneficiari, părere care concordă și cu scopul urmărit în emiterea unor astfel de opțiuni în care, în principiu, persoana beneficiarului nu joacă un rol esențial nefăcându-se numai în vederea persoanei și putând fi chiar cedate, afară de clauză expresă;

«Promisiunea de vânzare zice Guillaouard, n'are nimic care să fie legată de persoana celuiia căruia e făcută; ce privește pe Petru dacă va primi prețul vânzării dela Paul sau Jacques, și deci ca concluziune nimic nu să opune ca oferta să facă obiectul unei cesiuni (Guillaouard, tom. I, § 2 și *Aubrey et Rau*, tom. 5, pag. 7, Nota 11);

Că deosebit de aceasta faptul că numai Predescu a acceptat oferta poate fi primit și din împrejurările în care au decurs tratativele acestei oferte; astfel Marinescu fiind un om de încredere al obștei a lucrat ca un mandatar tacit, mandat recunoscut de art. 1533 c. c.; Predescu, având intenția de a vinde locuitorilor moșia în loturi, ceea ce a și făcut, a asociat un reprezentant al obștei, și odată acceptarea terminată, rolul lui Marinescu a încetat;

Că a susține după cum pretinde, reclamantul, că din nimic nu să deduce dovada acestui mandat, nefiind nici un act scris, este a înlătura cu desăvârșire existența mandatului tacit, recunoscut de lege, pe când jurisprudența și doctrina admit ca mandatul tacit, poate rezulta din fapte care îl fac neîndoelnic și din împrejurările cauzei, și în acest caz prezumțiunile pun în evidență existența lui: a cere un act scris, e a nu recunoaște atunci mandatul tacit (In acest sens Curtea de Casație, secția III-a decizia No. 165 906, *Curierul Judiciar* No. 66/1906);

Având în vedere obiecțiunea reclamantului, că chiar dacă oferta s'ar fi efectuat în termen de Predescu, totuși nu este valabilă, deoarece n'a fost urmată și de consemnarea prețului în termen de o lună;

Considerând, că în fapt să constată, că Predescu a în-cunoștințat prin notificare ca Ștefanide să se prezinte la corpul de portărei în ziua de 7 Februarie 1921 pentru a-i răspunde suma de 300.000 lei prețul vânzării moșiei și somatul neprezentându-se s'a încheiat proces verbal de constatare;

Că deși în cazul când într-o convențiune în general, să prevede un termen înăuntrul căruia una diu părți e ținută la executarea ei, simpla ofertă ce o face debitorul creditorului, neînsoțită de consemnare, îl pune la adăpost de decăderile ce ar rezulta pentru el, deci expirarea termenului, prevenind punerea sa în întârziere și neconsiderându-se a fi în culpă, în cazul în care, ca în speța de față, debitorul ar fi considerat în întârziere prin simpla expirare a termenului (In acest sens Casația secția I, decizia 407 din 31 Maiu 1921; *Pandectele Române*, caet 7, pagina 228 și D. Alexandresco vol. 6, pagina 574);

Având în vedere obiecțiunea făcută de pârâți, că reclamantul n'are calitatea de a-și însuși dreptul să vorbească în numele lui Gr. Ștefanide, propunătorul ofertei de vânzare;

Că, din cele arătate mai sus, să constată acceptarea opțiunii de Predescu prin transcrierea la 15 Ianuarie 1921, de care transcriere P. Constantinescu, a avut cunoștință și putea să aibă prin publicitatea ei, actul încheiat cu Ștefanide asupra vânzării moșiei Goga, la 24 Ianuarie 1921 fiind posterior primului act, el este considerat ca un terțiu și ca atare nu poate fi investit cu calitatea de a vorbi în numele lui Gr. Ștefanide;

Având în vedere și cererea subsidiară, că în caz dacă Tribunalul va considera că vânzarea către Predescu trebuie menținută ca valabilă, să fie condamnat Gr. Ștefanide la restituirea sumei de 10.000 lei acmpt pentru vânzare și ca daune 15 250 taxa de înregistrare a actului de vânzare, 10.000 lei diferite cheltueli și 100.000 daune pentru neexecutare de contract, iar suma de 295.000 consemnată la dispoziția lui Gr. Ștefanide, să se hotărască cui secuvine;

Având în vedere că deși să constată că P. Constantinescu a făcut cheltuelile menționate în acțiune, însă din scrisoarea aflată în copie la dosar, dată de acesta către Ștefanide, reese că reclamantul a înțeles să se oblige a suporta toate cheltuelile ce să vor ivi în cazul când obștea ar intenta vre-o acțiune asupra ofertei ce Ștefanide a propus obștei;

Că obiecțiunea reclamantului că scrisoarea să referă la o pricină ce s'ar ivi relativ la contractul de arendare, urmează a fi înlăturată ca neîntemeiat, de oarece contractul de arendare — care nu privea pe P. Constantinescu să referă la o altă persoană anume Gheorghiu. și care fiind dedus în judecată asupra acestui contract fusese tranșat;

Că P. Constantinescu având cunoștință de oferta propusă de Ștefanide lui Predescu, s'a expus să cumpere în mod hazardat și ca atare el a înțeles să se oblige față cu vân-



zător la consecințele nefavorabile, cheltueli și daune ce eventual acestea le ar fi suportat în cazul când i s'ar fi intentat vreun proces ;

Că în ceea ce privește suma de lei 250.000 preț al vânzării moșiei consemnate de P. A. Constantinescu, pe numele lui Gr. Ștefanide fără a fi pus în întârziere prin vre-o somațiune pentru a executa vre-o obligațiune, destinatarul formând definitiv actul de vânzare al moșiei și primind dela Predescu prețul, suma consemnată nu poate fi decât la dispoziția reclamantului reprezentat azi prin soția sa ;

Având în vedere că din actele aflate la dosar să constată că suma de 10.000 lei dată ca arvună lui Gr. Ștefanide a fost depusă la dosar la dispoziția reclamantului ;

Pentru aceste motive, redactate de către d. judecător de ocol delegat Gh. V. Manoliu ; acțiunea reclamantului este nefondată ca și cererea de daune și urmează a fi respinse ca atare.

(ss) T. Goruneanu, Gh. Manoliu

### Opiniune

Noi Virgil A. Petrescu, judecător de ședință la Trib. Prahova secția I, diferim de părerea majorității Tribunalului, în ce privește soluția procesului care formează obiectul dosarului 1419 din 1921, în sensul că, să se admită în întregime acțiunea reclamantului, pentru următoarele considerente :

Având în vedere acțiunea intentată de către Petre Constantinescu, prin petiția înregistrată la No. 7599 din 8 Martie 1921, contra lor : G. Ștefanide, I. N. Predescu și N. Marinescu, prin care cere ca : Tribunalul să oblige pe Gr. Ștefanide a-i face act de vânzare autentic pentru moșia «Goga», din comuna Râfov, județul Prahova și în caz contrar, hotărârea Tribunalului să fie loc de act ; să se declare nul și fără valoare actul autentic de Tribunalul Prahova la No. 830/921, dintre Ștefanide-Predescu, și să radieze transcrierea lui din registrul de transcripțiuni al Trib. la No. 1264/921 ; asemenea să ordone radierea transcrierii din 15 Ianuarie 1921 la No. 186, a ofertei semnate de Ștefanide și adresate lor : Predescu și Marinescu ; sentința Tribunalului să fie opozabilă tuturor părților ; Tribunalul să dispună cui i se cuvine procentele la suma de 295.000 lei, consemnată de Constantinescu, pe numele lui Ștefanide ;

Având în vedere concluziile orale și scrise depuse de părți cu ocazia dezbaterii dintâi a procesului în fața acestui Tribunal, terminat prin divergența de păreri, cum și cele depuse cu ocazia pledărei lui în fața noastră ;

Având în vedere că litigiul poartă în a se ști, dacă, din actele ce vom examina mai jos, moșia Goga, din comuna Râfov, județul Prahova, proprietatea lui Gr. Ștefanide, a intrat prin cumpărare dela acesta, în patrimoniul lui I. N. Predescu, sau în acela al lui P. Constantinescu reclamantul de azi ? ;

Având în vedere că, actele discutate, cum și chestiunile de drept puse de părți și cari soluționează litigiul de față sunt următoarele :

I. Actul provizor de vânzare, cu data de 10 Ianuarie 1921, cuprinde el o vânzare perfectă, cu efect translativ de proprietate de atunci sau mai târziu, sau, este o ofertă de vânzare ? II. Transcrierea ofertei în registrul de transcripțiuni, echivalează cu acceptarea ei din partea celor ce au transcris-o ? ; III. Din scrisoarea semnată de Ștefanide cu data de 21 Ianuarie 1921, adresată lui I. Predescu rezultă acceptarea ofertei ? ; IV. Când oferta este adresată mai multor persoane și numai una o acceptă, ia naștere contractul ? In speță, Predescu, singur, a putut accepta oferta din 10 Ianuarie ? V. Actul provizoriu din 10 Ianuarie cuprinde obligațiuni indivizibile ? ; VI. Somația cu data de 2 Februarie 1922, adresată de I. Predescu singur, lui Ștefanide prin corpul de poartă Prahova, constituie o acceptare ? ; VII. Actul de vânzare-cumpărare dintre Ștefanide-Predescu aut. de Trib. Prahova secția I la No. 1264, este un contract nou, sau operă acceptarea ofertei din 10 Ianuarie ? ; VIII. Chitanța semnată de Gr. Ștefanide cu data de 24 Ianuarie 1921 și transcrisă la Tribunalul Prahova la No. 8924 în ziua următoare, cuprinde ea o vânzare perfectă dela Ștefanide la P. Constantinescu ? ; IX. La 24 Ianuarie 1921, moșia din satul Goga era disponibilă în mâinile lui Ștefanide, sau eșise din patrimoniul său printr-o alienare anterioară ? ; X. P. Constantinescu, are calitatea a discuta actele petrecute între Ștefanide și Predescu ?

Este el ayant cause, sau terț față de aceste acte ? Petre Constantinescu, a dobândit el contractul-chitanță din 24 Ianuarie prin manopere dolosive ?

### Asupra primei chestiuni :

Având în vedere actul sub semnătură privată cu data de 10 Ianuarie 1921 intitulat «Act de vânzare provizoriu» cu următorul cuprins : «Subsemnatul Grigore Ștefanide, proprietar din Urba Câmpina, str. Carol, 28, declar că am vândut în plină și exclusivă proprietate, moșia mea din comuna Râfov, satul Goga, așa cum este prevăzută în sentința de partaj No. 389 din 1916 a Tribunalului Prahova secția I, și așa cum o stăpânesc și azi, d-lor : I. N. Predescu și d-lui Nicolae Marinescu, proprietar din comuna Râfov, în condițiunile următoare : vând moșia împreună cu toate îmbunătățirile, ecaretele și tot ce se află pe ea, fără să mai rezerv nimic pe seama mea, mă privesc pe mine proprietarul datoritiile moșiei. Prin facerea acestei vânzări, se anulează contractul făcut de Obștea autentic la No. 2311, transcris la No. 3162 din 1920. Prețul acestei vânzări este de lei 300.000 (trei sute mii), cari bani ni se vor răspunde la facerea actului. Această ofertă este valabilă până la 10 Februarie 1921 st. nou, când se anulează de drept prin trecerea termenului. Taxele actului ne privesc jumătate pe fiecare. Bun și aprobat de mine, Grigore Gh. Ștefanide».

Având în vedere că prima parte a actului, cum și mențiunea «Subsemnatul accept această vânzare» făcută și semnată de d-l Predescu în josul actului, ar îndritui pe acesta să vadă — în acest act — o vânzare perfectă : de o parte, voința de a vinde, obiect, preț, de alta acceptarea vânzării și, să susțină — în deosebi în concluziile scrise depuse cu ocazia dezbaterii dintâi a procesului, terminată cu divergență — această temă :

Considerând însă că, dacă actul este citit în întregime, din însuși textul său se degajează intenția celor ce l-au făcut. Așa, în partea sa finală, actul explică, că nu este vorba de o vânzare cu caracter translativ de proprietate, imediat sau mai târziu, ci de o simplă «ofertă» de vânzare făcută la două persoane : I. Predescu și N. Marinescu și accentuează acest contract prin cuvântul : «ofertă» și prin întreaga frază : «Această ofertă este valabilă până la 10 Februarie 1921 st. nou, când se anulează de drept prin trecerea termenului», frază tipică la ofertele de vânzare ;

Și faptul că pe act, în josul semnăturii ofertantului Ștefanide se mai găsește cu cuvintele «Subsemnatul I. N. Predescu accept vânzarea» urmate de semnătura d-lui Predescu, fie ele scrise concomitent cu facerea actului, sau mai târziu, la 15 Ianuarie, când se cere transcrierea lui, aceasta nu poate însemna altceva, decât că d-l Predescu a luat cunoștință de această ofertă ce i se făcea d-sale și d-lui Marinescu și că între ofertant și d-sa s'a născut un raport juridic generator de obligații pe care le vom discuta mai jos ;

Dealtfel, dacă Ștefanide voia să vândă imobilul în litigiu lui Predescu singur, acesta fiind față, n'aveau decât să facă atunci împreună, un act de vânzare așa cum se face zilnic, cu o redacție care să nu mai comporte discuții :

Mai mult chiar, I. Predescu, în concluziile sale în fața noastră, n'a mai insistat în ideea că contractul de vânzare provizoriu — de care vorbim — ar cuprinde altceva decât o ofertă de vindere, și, acceptarea sa ar însemna altceva decât că a luat cunoștință de ofertă. așa că vom discuta acest act de vânzare provizorie, numai din punctul de vedere al înțelesului său adevărat ; al ofertei ;

Având în vedere că o ofertă, oferta de vânzare — de exemplu — nu cuprinde decât consimțământul celui ce o face, de a vinde ceva în condițiile ce le stabilește, și, atâta timp cât ea nu a fost acceptată de cineva (dacă a fost adresată ori cui) sau de acel sau aceia cărui sau cărora a fost făcută (dacă a fost făcută la persoane determinate), ea nu obligă pe cel ce a făcut-o ; așa dar, o poate retrage oricând, dacă a ajuns la cunoștința destinatarului, sau retracta, dacă încă n'a ajuns la cunoștința lui (Baudry Lacantinerie et Léon Saignat ed. 1900 pag. 16, 17 și 42. No. 26, 27, și 47 ; Guillaudat : Vente-Echange, ed. II, pag. 22, 23) !

Atunci însă, când oferta cuprinde un termen înăuntrul căruia destinatarul, o va putea accepta, atunci, ea numai este o simplă pollicitație, ci o promisiune de a vinde, promisiune unilaterală, care obligă pe cel ce a făcut-o de a nu o revoca pe timpul ce ea menționează, și îl desleagă de acest anga-



jament prin ajungerea termenului stipulat, fără ca oferta să fie acceptată (Guillouard op. cit. pag. 22 și 103 No. 11 și 86; Baudry Saignat op. cit. pag. 51 No. 77);

Având în vedere că pârâul Predescu afirmă că oferta de vânzare ce i-a făcut Ștefanide prin contractul provizoriu din 10 Ianuarie 1921, a fost acceptată de d-sa pentru prima oară la 15 Ianuarie 1921, prin faptul transcrierii ei în registrul de transcripțiuni al Tribunalului Prahova, problema de drept care formează:

#### *Chestiunea a II ce urmează a fi soluționată:*

Având în vedere că în adevăr, din actele din dosar se constată că la data de 15 Ianuarie 1921, I. Predescu singur, a adresat Grefei acestui Tribunal și secție, o petiție cu următorul cuprins: «Vă rog să bine-voiți a dispune transcrierea alăturatului act de vânzare, cu stimă I. N. Predescu», cerere rezolvată. Pr. 15 Ianuarie 1921, se va transcrie și urmata de transcrierea ofertei, așa cum am menționat-o mai sus. în registrul de transcripțiuni al Tribunalului la No. 186 din aceiași zi;

Având în vedere că acceptarea unei oferte nu e supusă nici unei condițiuni de formă, ea poate reeși din orice împrejurări de fapt, poate fi și tacită; această acceptare însă trebuie să rezulte din elementele de așa natură, încât să nu mai poate face dubiu că în adevăr ea a avut loc și a fost cunoscută de ofertant. Cităm din doctrină, Baudry Lacantinerie op. cit. No. 35, p. 23: «Atunci când o propunere de a contracta a fost făcută în mod verbal, autorul ei nu va fi angajat dacă acela care a primit propunerea nu i-a dat nici un răspuns, ci s'a mărginit să o accepte în mintea sa, sau să declare față de terți că o acceptă; o acceptare străină ofertantului nu are nici un efect față de aceasta; ea nu are efect decât când este, pentru a spune astfel, pusă în contact cu el;

Baudry et Barde ed. II a t. XI, No. 43 adaogă: «Mais si le consentement peut être tacite ou implicite, il n'en est pas moins vrai qu'il ne peut jamais être presumé, c'est à dire, supposé — La loi n'a pas fait de distinction relativement aux faits qui peuvent démontrer son existence, mais encore faut-il que cette existence soit certaine. Le doute doit s'interpréter contre la formation du contrat»;

A hotărâ altfel este a admite că contractul s'ar putea forma printr-o acceptare ignorată de ofertant (teorie susținută de Valérie, Des contrats par correspondance, pg. 79 No. 1, citat și combătut de Baudry, op. cit. pg. 27 No. 38);

Ori atâta timp cât consimțământul e ignorat, nu poate fi acord și deci, nici convențiune de vânzare;

Considerând că, acest fapt al lui I. Predescu de a fi semnat o cerere de transcriere a unei oferte, urmata de transcrierea efectivă a acesteia, nu poate fi considerat ca acceptare a ofertei pentru că: 1) Transcrierea este o formă procedurală imaginată de legiuitor pentru a face cunoscut și opozabil terților un drept imobiliar dobândit; sau cum spune art. 1995 c. civ.: În materie de vânzare de imobile, drepturile cari rezultă prin vânzarea perfectă între părți, nu pot a se opune, înainte de transcripțiunea actului, unei terțe persoane care ar avea și ar fi conservat, după lege, oarecare drepturi asupra imobilului vândut;

Și, dacă acest scop are transcripția, cum pârâul este și avocat, e greu de admis că acesta cerând transcripția actului, a înțeles să-l și accepte; 2) Chiar dacă am fi alături de d-l Predescu, că, cerând transcrierea, a înțeles în același timp să și accepte oferta, ne-am găsi în tot cazul, în fața unei acceptări intenționate și ignorată de ofertant, deci incapabilă să nască contractul; 3) Și dacă un dubiu poate fi asupra acestei chestiuni, dubiul trebuie interpretat contra formării contractului;

Considerând că dacă intimatul, el însuși, cu adevărat, ar fi înțeles că cerând transcrierea, s'a manifeste și voința de a accepta, cu alte cuvinte dacă vânzarea s'ar fi perfectat la 15 Ianuarie 1921, când a cerut transcrierea, atunci ar fi trebuit să fie consequent în toate actele juridice petrecute mai apoi, și să scoată în evidență această intenție;

Ori, d-l Predescu nu numai că nu face această dovadă, dar din contră, face acte din cari rezultă că nici odată — până la proces — nu a avut intenția să dea caracterul unei acceptări acestei cereri de transcriere. Așa: La 2 Februarie 1921, când notifică lui Ștefanide să e prezinte la corpul portăreilor pentru a-și primi prețul vânzării, nu pomeneste ni-

mic de această acceptare dela 15 Ianuarie; când încheie actul definitiv de cumpărare, cu Ștefanide, la 24 Februarie 1921, trece în el «ratificăm convenția dela 10 Ianuarie», deși era natural să spună: ratificăm convenția încheiată prin acceptarea dela 15 Ianuarie;

Considerând dar, că această cerere de transcriere a ofertei neoperând acceptarea acesteia, nici din punct de vedere juridic, și nici măcar din punct de vedere a intenției lui Predescu, urmează a căuta altă dată, când contractul a luat ființă, înlăturând pe acesta la 15 Ianuarie;

#### *Chestiunea III:*

Având în vedere că Predescu a mai susținut, că în afară de faptul transcrierii, care, ar opera acceptarea, d-sa a fost mai prudent și a comunicat și în scris ofertantului Ștefanide voința sa de a accepta, fapt ce ar rezulta dintr-o carte postală, semnată de Ștefanide și adresată d-sale, (depusă în copie certificată la dosar) cu următorul cuprins: «Domnule Predescu, am primit scrisoarea dvs. cu data de 15 Ianuarie, pe ziua de 21, mă grăbesc a vă răspunde. Eu nu pot veni la Ploști, dar, veniți dvs., vă aștept Mercuri 26 să vorbim ce avem de vorbit, dacă aveți plăcere de a veni».

Având în vedere că din această scrisoare rezultă că la data când a cerut transcrierea ofertei, Predescu a scris d-lui Ștefanide o scrisoare prin care îl invită la Ploști pe Ștefanide e probabil «să vorbească ce aveau de vorbit» și, aceasta vorbărie, se putea referi la oferta sau la altceva. În tot cazul, din scrisoare nu reiese cătuși de puțin această acceptare scrisă, cum a susținut Predescu, așa că nu poate servi de bază a formării contractului;

#### *Chestiunea IV-a:*

Când oferta este făcută mai multor persoane și numai una o acceptă, ia naștere contractul?

Admițând, prin ipoteză, că cererea de transcriere din 15 Ian. 1921 făcută de I. Predescu, ar avea efect de acceptare:

Având în vedere că cererea de transcriere a fost semnată de I. Predescu singur, deși oferta a fost adresată lor: I. Predescu și N. Marinescu;

Având în vedere că dacă art. 1295 din c. civ. proclamă că vânzarea este perfectă, între părți și proprietatea este de drept strămutată la cumpărător îndată ce părțile s'au învoit asupra lucrului și asupra prețului, deși lucrul nu s'a predat și prețul nu s'a plătit, nu e mai puțin adevărat că părțile pot insera în contractul lor și alte clauze și atunci desigur pentru ca vânzarea să aibă loc, să fie perfectă — cum spune codul — trebuie ca consimțământul să poarte și asupra acestor clauze;

Și atunci când părțile contractează prin corespondență sau prin terți, acceptarea trebuie să cuprindă în întregime oferta: duorum in idem placitum Consensus; «în caz contrar — spune Guillouard, Vente-Louage, Ed. II, No. 13, pag. 24 — contractul nu se formează, pentru că cele două voințe nu s'au întâlnit, și, oferta trebuie considerată ca revocată din ziua când acest răspuns a fost trimis». În același sens: Baudry Saignat, Vente-Echange, No. 25, pag. 16; Aubry et Rau, T. V., 5-ème, ed. 9343, pag. 480; Larombière I, sub art. 1101 No. 10; Laurent XV, 471°; Demolombe XXIV, 46; Baudry Lacantinerie et Barde I, 41°; Req 16, Aut 1832; D. Alexandresco, T. VIII, pag. 554 (D-sa însă cere ca să fie vorba de puncte esențiale); M. A. Dumitrescu, Vânzarea, pg. 58, No. 37;

«Pentru același motiv — continue Guillouard — ca oferta și acceptarea să concorde, oferta aceluiași lucru făcută la mai multe persoane, trebuie să fie acceptată de toate persoanele, cărora le este adresată: nu va putea fi altfel decât atunci când, din termenii scrisoarei de ofertă, s'ar putea considera că expeditorul acestei scrisori a făcut atâtea oferte separate și individuale, câte scrisori a trimis»;

La fel spune: Aubry et Rau, t. IV, 5-ème ed. § 343 p. 479:

«Dacă o ofertă a fost făcută de mai multe persoane, și nu a fost acceptată decât de unele din ele, contractul nu trebuie, în general, să fie considerat ca încheiat, chiar în privința acceptanților, decât atunci când ar rezulta din ansamblul circumstanțelor că, acela ce a făcut oferta și aceia cari au acceptat, au înțeles să admită acceptări separate și individuale». La fel Toullier VI, 24 nota: Larombière art. 1101, No. 10; Demolombe, XXIV, 47° și 48°; Laurent XV, 467°; Baudry Lacantinerie et Barde XI, 43°; § 1884, I, 329; D, 1884, I, 38;



Considerând că din cuprinsul ofertei din 10 Ianuarie 1921, cum și din termenii în care este redactată, rezultă în mod, nu se poate mai clar, că Ștefanide oferă spre vânzare lor: I. Predescu, și N. Marinescu, moșia sa din comuna Râfovu, satul Goga, și din nimic nu lasă să se întrevadă măcar, că ar fi voit, ca oferta pentru tot, s'o facă fiecăruia individual;

Considerând că în speță oferta fiind făcută la două persoane: Predescu și Marinescu, și întrucât ea a fost acceptată numai de Predescu singur, din această zi chiar a acceptării, oferta trebuie considerată ca revocată și ofertantul degajat de obligațiunea de a mai aștepta cele 30 zile acordate destinatarilor pentru acceptare prin contractul provizoriu de care am vorbit mai sus, și astfel, această acceptare dela 15 Ianuarie, nu numai că nu a format acel vînculum juris pe care l'ar fi dorit Predescu, cu caracter translativ de proprietate, dar din contră, a rupt și acel vînculum juris cu caracter personal ce-l avea încă până atunci și de care vom vorbi mai la vale;

#### Chestiunea V-a:

Având în vedere că părătul I. Predescu, în concluziunile sale orale și scrise, a susținut că: în intenția părților a fost ca moșia în litigiu să se vîndă ca un bun indivizibil, și astfel privită vânzarea, ca indivizibilă din punct de vedere al obiectului și, unul din cei interesați, în speță Predescu singur, putea accepta oferta de vânzare, pentru tot, așa cum a fost făcută, și pentru același motiv putea să ceară transcrierea pentru totalitatea obiectului oferit, ea tinzând la conservarea dreptului, potrivit art. 1036 și 1038 din cod civil; Ștefanide nu se putea opune la această transcriere, neavând interes decât la încasarea prețului; transcrierea e bună și opozabilă terților;

Având în vedere că părțile din litigiu sunt unanime a recunoaște că, obiectul contractului provizoriu din 10 Ianuarie 1921, este indivizibil: Ștefanide a voit să vîndă moșia în întregime, așa cum e prevăzută în acțiunea lor: Predescu și Marinescu;

Această indivizibilitate trebuie examinată separat, după cum considerăm actul provizoriu ca o vânzare perfectă, sau ca o ofertă de vânzare;

Dacă, prin ipoteză, admitem că actul provizoriu cuprinde o vânzare perfectă, atunci, e indiscutabil — că la 10 Ianuarie 1921 s'a născut, un drept real; Predescu devine de atunci proprietarul moșiei în întregime, și un drept personal garantat prin privilegiu; acela al lui Ștefanide pentru preț. În acest caz, când sunt numai două părți cari contractează, un vânzător și un cumpărător, fiecare din ei trebuie să și execute obligațiunea pentru tot, chiar când obiectul prin natura sa ar fi divizibil, pentrucă, legiuitorul presupune această intenție de indivizibilitate totdeauna, când este vorba de obligațiune ce se execută și când părțile n'au convenit contrariu (arti 1060, 1101 c. civ.);

Așa — că dacă Predescu a cumpărat bine la 10 Ianuarie, acest act, bine a fost transcris de el singur la 15 Ianuarie, și din acest moment a devenit opozabil terților. Dar, pentrucă să ajungă la această concluzie, era inutil să facă teoria obligațiilor indivizibile, care își aveau locul atunci numai dacă erau mai mulți vânzători sau mai mulți cumpărători;

Dacă însă admitem că actul din 10 Ianuarie 1921 cuprinde o simplă ofertă de vânzare, atunci ceiace este indivizibil este o ofertă însăși, cu tot ce cuprinde ea, ofertă considerată ca consimțământ, care, sub sancțiunea de a fi considerată ca neavenită, trebuie acceptată de acela sau aceia, cărora este adresată pur și simp'u, fără nici o modificare. Și, dacă în pledoriile lor părțile, discutând oferta, au vorbit de obligațiuni indivizibile, au nesocotit caracterul de consimțământ izolat al ei, incapabil să nască obligațiuni, cari, ar fi putut fi, sau nu, indivizibile;

Considerând dar, că dacă Predescu a cumpărat la 10 Ianuarie 1921, ceiace este inadmisibil pentru considerentele de mai sus, — este inutil să mai spună că el singur a putut cere transcrierea actului, deoarece alt cumpărător nu mai exista, iar dacă actul din 10 Ianuarie este o ofertă de vânzare, contractul de indivizibilitate al ofertei exclude posibilitatea unei acceptări trunchiate, f e în ce privește destinatarii, fie în ce privește obiectul ei, sau clauzelor accesorii ce ar cuprinde. Și, dacă Predescu invoacă acest caracter de indivizibilitate al ofertei pentru a susține posibilitatea unei

acceptări singulare, se pune pe un teren vitreg deoarece își evidențiază singur imposibilitatea unei atari acceptări;

#### Chestiunea VI:

Având în vedere că la 2 Februarie 1921, d-l I. N. Predescu singur, adresează d-lui G. Ștefanide o somație prin corpul de portărei de pe lângă Tribunalul Prahova, ca acesta să se prezinte la acest Tribunal Prahova, în ziua de 7 Febr. 1921, orele 10 dimineata, spre a-i număra suma de 300.000 lei, prețul cuprins în actul de vânzare, provizoriu din 10 Ianuarie 1921, și în caz contrar, spune somația, d-sa va consemna suma și îl face răspunzător pe vânzător de daunele provenite din executarea drepturilor d-sale de proprietar;

Având în vedere că, în ziua de 7 Februarie 1921, cum se constată din procesul verbal al portăreilor cu același dată, d-l Ștefanide deși avea cunoștință de chemare, totuși nu s'a prezentat la portărei și în absența sa, d-l Predescu a numărat 300.000 lei în fața portărelui Râmnicu, pe cari apoi i-a luat cu d-sa spre a-i depune pe numele d-lui Ștefanide;

Și această somație, urmată de procesul verbal de mai sus, a fost interpretată de părătul Predescu, ca echivalând cu o acceptare nouă a ofertei și, de astă dată, indiscutabilă, atât din punct de vedere al intenției sale de a accepta, cât și din punct de vedere al încunoștințării ofertantului de acceptare;

Având în vedere că deși prin somația de mai sus, d-l Predescu nu afirmă că acceptă oferta, însă voința sa de a plăti, desigur, este un act care interesează executarea însuși a contractului și deci de natură a fi interpretat ca o acceptare, și, dacă d-l Predescu singur ar fi fost destinat al ofertei, nimeni nu i-ar fi contestat că, în acest moment, contractul de vânzare privitor la moșia în litigiu, ar fi luat ființă între Ștefanide și Predescu;

Considerând însă că, după cum am arătat mai sus, fiind doi destinatari și oferta indivizibilă, acceptarea lui Predescu singur nu e suficientă, așa că, somația și procesul verbal ce-i urmează sunt, din acest punct de vedere, vițiate, și nu pot opera acceptarea, ci, cel mult, ele pot fi considerate ca o ofertă făcută de I. Predescu lui Ștefanide pentru cumpărarea moșiei și care, la rândul său, trebuia acceptată de destinatari;

Dealtfel chiar dacă am admite că la această dată s'a produs acceptarea, ea nu are efect față de terții dobânditori ai bunului, deoarece nu a fost transcrisă; și chiar dacă transcrierea ar fi avut loc, ar fi fost inoperantă, deoarece la acea dată bunul eșise din patrimoniul ofertantului prin actul din 24 Ianuarie de care vom vorbi;

Considerând dar, că nici prin somația din 2 Februarie 1921, I. Predescu nu a acceptat oferta, urmează a examina ultimul act, din 24 Ianuarie 1921, din punct de vedere al naturii și efectelor lui, examen ce formează:

#### Chestiunea VII:

Având în vedere că la 24 Februarie 1921, intervine un contract de vânzare aut. de Trib. Prahova sub No. 830 și trans. la același Trib. sub No. 1264 prin care Grigore Ștefanide, declară că actul de vânzare sub semnătură privată datat 10 Ianuarie 1922, trans. la No. 186/921 Trib. Prahova, ce a făcut cu d-l I. N. Predescu avocat din Ploesti, str. Stănică Marin, 13, îl completează cu acest act, care face unul și parte integrantă cu actul menționat;

După ce identifică obiectul vânzării, la aliniatul 5 și 6 contractul precizează «D-l cumpărător I. N. Predescu, are dreptul să exercite orice fel de acțiuni... căci devine deplin proprietar chiar de astăzi». Se fixează api prețul vânzării, și în urmă vânzătorul declară: «Și nu mai am nicio pretențiune de nici o natură contra d-lui cumpărător, căci intră în stăpânirea moșiei chiar de azi».

Având în vedere că deși părțile la 24 Februarie, încă înțeleg să completeze actul din 10 Ianuarie, care act face parte integrantă din acest contract; și, deși destinatarii Predescu și Marinescu erau încă în termen să accepte oferta din 10 Ianuarie, totuși întrucât contractul din 24 Februarie prevede ca cumpărător pe I. Predescu singur, prin acest fapt, oferta din 10 Ianuarie s'a modificat, și odată cu modificarea a căzut, și, din acest moment, nu mai putea fi acceptată nici de Predescu și Marinescu, nici de Predescu singur. Așa că, la 24 Februarie, printr'un acord de voințe concomitente, s'a născut între Ștefanide și Predescu, un contract nou de vânzare-cumpărare, cu efect din ziua facerii lui. Și dacă totuși în actul din 24 se mai reamintește de oferta din 10, se face



în mod inutil, fiindcă această amintire este incapabilă să aducă vre-o interpretare nouă contractului din 24;

### Asupra chestiunii VIII:

Având în vedere că la data de 24 Ianuarie 1921, Gr. Ștefanide semnează un act, denumit de el chitanță, act vizat în ziua următoare la Ad-ția Financiară Prahova la No. 8924 și prin care declară că a primit — în aceea zi — suma de lei 10 000 acmpt asupra prețului de vânzare al moșiei sale Goga, partea ce i se cuvine prin esirea din indiviziune cu sora sa, după cum se specifică în sentința de esire din indiviziune a Trib. Prahova s. I No. 339 din 2 Iunie 1915. Actul adaogă: «Această vânzare o fac d-lui Petre A. Constantinescu, proprietar din Ploesti, în condițiunile următoare: Prețul este de 305.000 (trei sute cinci mii), în care preț intră moșia din care am primit acmpt de lei zece mii (10.000), arătați mai sus, iar restul de lei 295.000, îi voi primi la facerea actului, în termen de una lună de astăzi, când vom autentifica actul de vânzare la Trib. Prahova, când voi radia actul de ipotecă, pe care o voi achita eu creditorului ipotecar din banii ce voi primi»;

Iar în ziua de 25 Ianuarie, P. Constantinescu, după ce achită Statului taxele pentru act, cere transcrierea lui în registrul de transcripțiuni al Trib. Prahova, care s'a operat la No. 331 din aceeași zi;

Mai târziu, la 21 Februarie 1921, potrivit clauzei din contract privitoare la semnarea actului definitiv și plata integrală a prețului, P. Constantinescu, prin notificarea cu No. 2438 din 21 Februarie 1921, comunică prin corpul portăreilor Prahova, d-lui Ștefanide, a se prezenta în ziua de 24 Februarie la acest corp pentru a semna actul definitiv de vânzare și a primi restul de preț, la care notificare neprimind răspuns a consemnat suma sub recipisa Ad-ției Financiare Prahova cu No. 10860 921 pe numele lui Ștefanide și apoi a depus-o la Corpul de Portări încunoscându-l de aceasta pe vânzător prin a doua notificare, din 24 Februarie 1921 cu No. 2613 a aceleiași corp;

Având în vedere că cerințele art. 1295 c. civ. pentru ca să existe o vânzare se întrunesc: a) Voința lui Ștefanide de a vinde, care rezultă manifest din actul chitanță urmat de semnătura sa. b) Deși actul nu e semnat și de Constantinescu totuși voința acestuia de a cumpăra, rezultă tacit și indiscutabil din faptul executării în parte a contractului, prin plata unui acmpt — cum spune contractul — d'n prețul total al vânzării, executare care implică necesar acceptarea (cităm în acest sens Planiol II Ed. 7-a pag. 326 No. 972; Dumitrescu, Vânzarea pag. 56; Doctrina de sub chestiunea II-a); c) Există obiect determinat și d) Preț convenit;

Și nu se poate spune că părțile au înțeles ca transferul de proprietate să aibă loc mai târziu, atunci când se va face actul definitiv și se va număra prețul, adică peste o lună, — deoarece din cuprinsul actului, nu rezultă aceasta. Și apoi, astfel de interpretare ar fi în flagrant dezacord cu intenția părților de a vinde imediat, care intenție se manifestă din executarea contractului, din partea cumpărătorului, concomitent cu facerea actului;

Considerând dar, că chitanța contract din 24 Ianuarie 1921 operând transferul de proprietate al moșiei Râfov dela Ștefanide la Constantinescu, chiar în aceea zi, transferul opozabil terților în ziua următoare prin transcriere, și cumpărătorul îndeplinindu-și ulterior obligațiunile ce-și asumă prin zisa chitanță urmează a vedea:

### Chestiunea IX:

Acest bun era la acea dată disponibil în mâinele lui Ștefanide, sau esire din patrimoniul său printr-o alienare anterioară?

Având în vedere că, la data de 24 Ianuarie 1921, bunul în litigiu — după cum am arătat mai sus — se găsea oferit numai spre cumpărare lui Predescu și Marinescu cu termen pentru aceștia de a-l accepta până la 10 Februarie; și până la 24 Ianuarie Predescu singur a cerut transcrierea ofertei numai, transcriere care nu echivalează acceptării;

Având în vedere că, atâta timp cât promisiunea de vânzare rămâne unilaterală, nu este încă acceptată, beneficiarul acestei promisiunii nu este decât un creditor, el nu are nici drept real opozabil terților. Și, dreptul său personal, nu este de natură a fi transcris și dacă totuși transcrierea a avut oc, ea nu poate ajuta nimic. Beneficiarul nu începe a avea

un drept real, decât din momentul în care a cerut executarea ofertei sau a declarat că vrea să se servi de ea; atunci numai va putea face în mod util transcrierea actului, constatând dreptul său, și, din acest moment, și riscurile trec în sarcina sa. (Baudry Lacantinerie et Saignat op. cit., pg. 44, 45; Colin-Capitant ed. I. T. II. pg. 414);

Considerând că în speță, d-l Predescu neavând dobândit la 24 Ianuarie 1921 decât o ofertă, prin transcripțiunea ce a făcut nu a putut schimba nici caracterul ofertei, și nici nu a putut face cuiva opozabil dreptul său, acesta fiind personal și deci ne protejat prin această formă procedurală a transcrierii;

Considerând dar, că la 24 Ianuarie moșia din satu' Goga, fiind încă în patrimoniul lui Ștefanide, acesta a putut în mod valabil dispune de ea, și astfel, actul cu aceeași dată a operat transferul de proprietate dela Ștefanide la Constantinescu, dela confecționarea lui, și față de terți, din ziua următoare, când a fost transcris;

Că prin urmare, posterior acestei date Ștefanide nu mai putea dispune de bun; oferta ce făcuse lor: Predescu și Marinescu a căzut prin lipsă de obiect; și, ca consecință, ea nu mai poate fi acceptată de aci înainte de Predescu, nici prin notificarea din 2 Februarie, nici prin actul de vânzare din 24 Februarie;

### Chestiunea X:

Având în vedere că părătul Predescu a obiectat reclama-tului: a) Nu are calitatea a discuta actele petrecute între d-sa, părătul cu Ștefanide, pentru că, ori e tert, și atunci îi este opozabilă transcrierea actului din 10 Ianuarie, de Predescu, ori, vine în locul lui Ștefanide și atunci reprezentându-l, nu poate discuta actele făcute de acesta, fiind ținut — ca ayant cause — să le apere. b) Prin viclenie și manopere frauduloase a căpătat chitanța contract din 24 Ianuarie;

Asupra primei obiecțiuni: Având în vedere că, este adevărat că nu oricine poate discuta un act petrecut între alte persoane, însă legea dă dreptul oricui «are interes» să discute acest act, dacă poate afirma viții de natură a atrage nulitatea sau inexistența lui. Așa, tratând chestiunea nulității de plin drept, Planiol ed. 7-a vol. I No. 339 pagina 126 spune: «Tout personne intéressé à faire constater la nullité peut s'en prévaloir. Si quelqu'un s'avisait de tirer une consequence de l'acte nule, sa partie adverse, qu'elle fût pourrait toujours s'apposer en invocant la nullité. On dit que la nullité de plein droit est absolue, ce qui signifie qu'elle a lieu à l'égard de tous les intéressés»;

Când actul este inexistent, cu atât mai mult oricine are interes poate invoca inexistența lui, de oarece el nici nu are nevoie să fie anulat, neavând nici măcar ființă juridică;

Considerând că discuțiunile de drept în litigiul de față, purtând în principal asupra consimțământului, deci al existenței însăși al contractului, la anumită epocă, desigur, fiecare din părțile litigante are calitatea de a sta în instanță și a pune concluziunile care au pus, așa că, obiecta făcută de părăt, e cu totul nefondată și uu-și poate avea locul în acest proces;

### A doua obiecțiune:

Având în vedere că este adevărat că în același timp când Ștefanide a semnat chitanța contract către Constantinescu la 24 Ianuarie, Constantinescu o dat lui Ștefanide o scrisoare cu următorul cuprins:

«Prin prezenta mă oblig că asupra ofertei ce a-ți făcut-o obștei locuitorilor din comuna Goga în caz de proces, eu voi suporta toate cheltuielile acelui proces în caz când obștea vă va intenta un asemenea proces și orice cheltuieli mă va privi pe mine» (scrisoare aflată în copie la dosar);

Considerând că din termenii acestei scrisori rezultă clar că Constantinescu face aluzie la o ofertă făcută «obștei locuitorilor din Goga», iar nu lor: Predescu-Marinescu;

Că este adevărat că I. Predescu a susținut că Marinescu ar fi fost reprezentant al acestei obști și mai târziu ne mai fiind nevoie de el, I. Predescu a rămas singurul ca să cumpere moșia Goga, cu obligația pentru acesta de a vinde moșia sătenilor; și pentru a face verosimilă această obligație, Predescu, a arătat cu acte de vânzare, că în adevăr după 24 Februarie, a revândut parte din moșie la săteni;

Considerând că din toate actele aflate în dosar se vede că I. Predescu și Marinescu la început, I. Predescu singur mai



apoi, personal și nu ca mandatar ai obștei, au tratat cu Ștefanide;

Și dacă Predescu a avut intenția, cumpărând, să revândă ceva sătenilor, sau chiar dacă a avut înțelegerea cu aceștia în acest fel, Predescu tratând personal, ideea mandatului trebuie înlăturată ca absolut ne serioasă, mai ales opusă unor terți; și aceasta fiind adevărul, eronat hotărârea majorității Tribunalului constată «In fapt» acest mandat care nu rezultă absolut de nicăieri;

Că astfel fiind scrisoarea lui Constantinescu din 14 Ianuarie nu s'a putut referi la această ofertă din 10 Ianuarie făcută lui Predescu-Marinescu;

Considerând că chiar dacă, prin ipoteză, am admite că în adevăr scrisoarea lui Constantinescu se referă la oferta din 10 Ianuarie și prin ea Constantinescu a convins pe Ștefanide să-i vândă lui moșia, în aceasta nu se poate vedea decât perseverența de a cumpăra cu risul de a suporta el cheltuielile ce ar necesita un viitor proces, dintre Ștefanide și Predescu Marinescu, în temeiul ofertei ce le făcuse, act licit și de natură a nu periclita dreptul dobândit de Constantinescu;

Având în vedere că pârâțul Ștefanide în concluziile ce a pus a susținut: 1. Că chitanța din 24 Ianuarie a dat o lui Constantinescu în urma stăruințelor de a i-o da și asigurându-l; a) Că de chitanță se va servi ca să convingă pe Predescu să renunțe la ofertă; b) Că nu va avea nimic de suferit din partea lui Predescu pentru nerespectarea angajamentului ce și-l luase față de acesta; 2. Vânzarea moșiei către Predescu a fost perfectă dela început și a înțeles să-i vândă un tot indivizibil;

Considerând că aceste susțineri, pe care le am refuzat în drept prin argumentările de până acum, dacă Ștefanide le mai articulează, este ușor de înțeles, că voește să-și atenueze duplicitatea sa față de solicitori diferiți și de teama unei răspunderi bănești față de Predescu, dacă Tribunalul, dând adevărata soluție procesului, va respecta contractul cu Constantinescu;

Că dar, aceste susțineri, cum și concluziile puse de Predescu, pe cari, pare că Ștefanide și le însușește, urmează a fi înlăturate ca nesenioase;

Considerând că al treilea pârât Marinescu nu se prezintă pentru a face obiecțiuni la acțiunea ce i s'a intentat;

Considerând că din aceste argumentări reeșind pe deplin temeinicia acțiunii, moștenitorilor defunctului P. Constantinescu priu tutoarele lor;

### O p i n ă m :

Că Tribunalul să-i admită în întregime acțiunea în sensul că :

1. Față de refuzul lui Ștefanide de a-i face act de vânzare autentic, să pronunțe o hotărâre care să constate acest contract, așa cum este formulat în chitanța de a 24 Ianuarie, cu adaosul că prețul s'a numărat în întregime;

2. Să ordone radierea din registrul Tribunalului Prahova a transcrierii ofertei din 10 Ianuarie 1921 și a actului de vânzare autentic la No. 890 transcris la No. 186 și 1264 din 1921;

3. Să autorizeze pe moștenitorii lui P. Constantinescu a ridica procentele la suma de 295.000 lei, depusă pe contul lui Ștefanide, aceste procente reprezentând cel puțin beneficiul ce Constantinescu ar fi tras dacă moșia i s'ar fi dat de atunci;

4. Să oblige pe Ștefanide să plătească și cheltuielile de judecată;

Judecător, (ss) V. A. Petrescu

NOTA. — Sentința trib. Prahova, remarcabilă prin analiza juridică a complexului de fapte aduse în discuțiune, presintă importanță și din punctul de vedere al cestiunilor de drept pe care a fost chemat să le soluționeze.

Majoritatea și minoritatea tribunalului sunt de acord în ce privește caracterizarea juridică a actului inițial intervenit între părțile litigante, și anume, că e vorba de o ofertă sau promisiune unilaterală de vânzare care, spre deosebire de simpla poliția, presupune că între părțile interesate a intervenit o convențiune, nu în sensul că oferta ar fi

fost acceptată, căci atunci ne-am afla în prezența unui contract de vânzare, ci în sensul că destinatarul sau beneficiarul ofertei a luat act de oferta făcută, cu dreptul de a o accepta sau nu înăuntrul termenului fixat, adică de a exercita o opțiune; această promisiune unilaterală implică obligațiunea corelativă pentru autorul ofertei de a o menține în termenul convenit fără posibilitate de a o putea retrage în mod valabil în acest interval de timp.

Majoritatea și minoritatea tribunalului sunt de asemenea de acord asupra cestiunii de principiu că acceptarea unei promisiuni unilaterale nu este supusă la nici o formă, întrucât manifestarea consimțământului poate fi expresă sau tacită.

Dar desacordul se manifestă asupra cestiunii de a se ști dacă, în speță, actul făcut de deținătorul ofertei poate fi interpretat ca o acceptare valabilă și opozabilă ofertantului.

În cazul supus judecăței tribunalului, beneficiarul promisiunii de vânzare a cerut, în termen util, grefei tribunalului situațiunei imobilului, transcrierea actului în registrele de transcripțiuni. Transcrierea actului, care cuprinde oferta, poate să fie considerată ca o acceptare a ofertei? În această privință, majoritatea consideră că „prin transcrierea ofertei, destinatarul a manifestat nu numai acceptarea ofertei dar a făcut o opozabilă nu numai autorului ofertei dar și terților”; din contra, minoritatea pleacă dela principiul că „acceptarea tacită trebuie să rezulte din elemente de așa natură încât să nu mai poate face dubiu că în adevăr ea a avut loc și că a fost cunoscută de ofertant.

Or examinând din acest punct de vedere situațiunea, minoritatea consideră că transcrierea ofertei nu poate fi considerată ca o acceptare a ofertei, fiindcă transcrierea este o formalitate de publicitate destinată a face opozabile terților anumite drepturi reale imobiliare și, pe de altă parte, ea nu constituie un mijloc menit a aduce la cunoștința ofertantului, acceptarea ofertei.

Făcând abstracțiune de împrejurările de fapt speciale cauzei și relevate de minoritate pentru a stabili că destinatarul ofertei n'a avut niciodată intențiunea de a da transcrierii, caracterul unei acceptări, credem că principial transcrierea unei oferte nu constituie o manifestațiune neîndoelnică de consimțământ.

În adevăr, o promisiune unilaterală de vânzare conferă beneficiarului hic et nunc, înainte ca prin acceptarea ofertei din partea acestuia să se fi transformat în contract, un drept redus care prezintă multă analogie cu un drept condițional, fără însă a se identifica cu acesta și de aceea a fost calificat ca „drept eventual”.<sup>1)</sup> Ca și titularul unui drept condițional, beneficiarul unei promisiuni unilaterale poate face toate actele conservatoare ale dreptului său (art. 1016 cod civ); or, în speță, destinatarul promisiunii de vânzare, prin transcrierea acestei promisiuni, n'a făcut decât să ia o măsură de conservare a dreptului său, de sigur că intențiunea de a-l face opozabil celor de al treilea și a împedea astfel pe promitent de a încheia cu terți acte juridice prin care ar înstreina în tot sau în parte imobilul care a făcut obiectul promisiunii și în acest mod să desființeze dreptul beneficiarului care n'a îndeplinit formalitatea transcrierii; așa fiind, transcrierea nu implică în mod necesar acceptarea ofertei. Cu atât mai mult în-

1) Demogue, Droits éventuels, Revue de droit civil pe 1906 pg. 292 și urm.



deplinirea acestei formalități n'ar putea echivala cu o acceptare, cu cât se admite în genere că dreptul născut în favoarea beneficiarului dintr'o promisiunea unilaterală de vânzare, nu este decât un drept de creanță care nu se transformă într'un drept real, într'un drept de proprietate asupra imobilului vândut, decât din momentul în care beneficiarul își manifestă intențiunea de a cumpăra imobilul oferit. Până în acest moment, dreptul său în sistemul actual de publicitate, nici nu e susceptibil de a fi transcris, așa încât în deplinirea acestei formalități nu presintă nici chiar față de cei de al treilea, utilitatea pe care a avut-o în vedere legiuitorul când a organizat publicitatea<sup>2)</sup>.

Pe de altă parte pentru ca promisiunea unilaterală să se transforme în contract, credem că nu este suficient ca acea promisiune să fi fost acceptată de destinatar, mai trebuie ca în termenul, această accepțiune să fi parvenit la cunoștința promitentului pentru ca astfel să aibă loc acel concurs de voințe, acel consimțământ reciproc din care ia naștere contractul.

\* \* \*

O altă chestiune de drept examinată de tribunal a fost aceea de a se ști dacă o ofertă este făcută mai multor persoane, ea poate fi acceptată în mod valabil numai de unul din destinatari? Această chestiune a fost adusă în discuțiunea tribunalului întrucât cererea de transcriere a fost făcută numai de unul din destinatari, pe când oferta de vânzare fusese adresată la doi.

În asemenea împrejurări se poate oare admite că contractul s'a format între promitent și cel care a acceptat oferta sau trebuie să decidem, din contra, că întrucât oferta n'a fost acceptată de toți cei cărora li-a fost adresată, contractul n'a putut lua naștere?

Credem că această chestiune nu poate fi rezolvată a priori și în principiu ci soluțiunea ei variază după împrejurările speciale ale cauzei; totul fiind o chestiune de interpretarea intențiunii părților litigante, majoritatea tribunalului a putut să deducă din natura promisiunii de vânzare, din scopul urmărit de părți și din celelalte împrejurări că contractul s'a putut forma numai prin acceptarea unuia din destinatari<sup>3)</sup>.

ALEX. CERBAN

Profesor la Universitatea din București

## CAMERA DISCIPLIN. A NOTARILOR DIN PARIS

11 Mai 1921

Acțiune disciplinară — Independența ei de acțiunea publică. — Dreptul jurisdicției disciplinare de a judeca pe funcționarul achitat, pentru același fapt. — Îndepărtarea de către jurisdicția disciplinară a calificărei legale a faptelor, neadmisă de instanța represivă.

1. Hotărârile pronunțate pe calea disciplinară n'au nici o autoritate și nici o înrăurire asupra hotărârilor instanțelor represive, care-și păstrează independența lor absolută.

2. Deasemenea, acțiunea disciplinară își urmează calea ei, cu toate că funcționarul care s'a făcut culpabil de o

greșală profesională, în exercitiul funcțiunii sale, a fost achitat pentru acest fapt de instanța represivă.

3. Astfel, funcționarul achitat de falsul ce i se imputa poate fi urmărit pentru același fapt pe calea disciplinară, sub condiție însă ca jurisdicția disciplinară să nu repue în discuție calificarea legală a faptelor, determinate în mod suveran de instanța represivă, ci să se mărginească numai a aprecia faptul incriminat, desbrăcat de calificarea legală dată de această din urmă instanță (Din Journal des notaires).

NOTA. — Decizia de mai sus este relativă la judecarea disciplinară a notarilor, care, deocamdată, nu există la noi decât în provinciile alipite. Chestiunea de a se ști dacă notarii publici vor fi înființați și în vechiul regat, sau dacă acei din provinciile alipite vor fi desființați, este foarte gravă. Locuitorii provinciilor alipite de România veche sunt deprinși cu acești funcționari, și trebuie să recunoaștem că cu greu vom putea să-i desființăm.

Oricum ar fi, și oricare ar fi soluția ce se va da acestei importante chestiuni, totuși am reprodus în rezumat, această decizie a Camerei notarilor din Paris, fiindcă cele decise în privința notarilor, se aplică tuturor funcționarilor publici în genere, care, pentru greșelile lor profesionale, pot fi urmăriți pe calea disciplinară.

Acțiunea penală și acțiunea disciplinară fiind cu totul independente una de alta, cea dintâi n'are nici o înrăurire asupra celei de a doua, și vice-versa.

Acest principiu este incontestabil. Vezi Cas. fr. Sirey, 37. 1. 292; Sirey, 38. 1. 967 (motive); Répert. Sirey, vo. *Discipline judiciaire*, 28; Répert. général du Palais, vo. *Chose jugée*, 759, etc.

În adevăr, prin acțiunea publică se urmărește pedepsirea faptului din punctul de vedere penal, iar prin acea disciplinară se aplică funcționarului o pedeapsă internă (*castigatio domestica*), pentru că el a călcat datoriile ce-i impuneau onoarea și profesiunea sa. Vezi Hans, *Principes généraux de droit pénal belge*, II, 1270, text și nota 1, ed. a 3-a; Répert. Sirey, vo. *Chose jugée*, 1323; Répert. Palais, vo. și loco supra cit., precum și autoritățile citate în tom. VII al Coment. noastre, pag. 585, nota 2, etc.

Cu toate acestea, jurisdicția disciplinară trebuie să respecte autoritatea lucrului judecat în penal. Deci, dacă în urma unei achitări sau a unei ordonanțe de neurmărire, intervine o acțiune disciplinară pentru faptele care au făcut obiectul acțiunii publice, trebuie ca aceste fapte să fie cu totul desbrăcate de către jurisdicția disciplinară de calificarea legală, pe care sentința penală n'a admis-o. Cas. fr. Sirey, 49. 1. 620; C. Chambéry, Sirey, 86. 2. 101; Répert. Sirey, vo. *Discipline judiciaire*, 30 și vo. *Chose jugée*, 1326, etc.

Dar dacă sentința de achitare declară pur și simplu că prevenitul nu este culpabil, jurisdicția disciplinară poate, fără a contrazice sentința de achitare, să pue faptul în sarcina funcționarului achitat; căci acest funcționar, fără a fi comis un

2) Baudry-Lacantinerie et Saignat. De la vente No. 67, Boudant Vente, No. 38; Chermont, Revue critique pe 1910, pag. 198.

3) Vezi asupra ofertei de vânzare C. Apel Buc. I. dec. 123/920, confirmată de Înalta Curte de Cas. s. I, dec. 582/920, în *Curierul Judiciar* din 1921, No. 14, p. 212 urm. cu nota d-lui Prof. Cerban și Trib. Ilfov s. III, sent. 4/920, însoțită tot de nota d-lui Profesor Cerban, în *Curierul Judiciar* No. 21/921. (N. R.).



fapt destul de grav spre a merita o condamnare penală, a putut foarte bine să comită o greșală suficientă pentru a merita o pedeapsă disciplinară. Vezi Répert. Sirey, vo. *Chose jugée*, 1327.

Pedepsele disciplinare se împacă deci uneori cu o sentință de achitare; așa că o persoană urmărită pentru un anume fapt penal, și achitată pentru acest fapt, poate foarte bine fi condamnată pentru același fapt de jurisdicția disciplinară. Cpr. C. Limoges, Sirey, 39. 2. 153; D. P. 53. 2. 81; Sirey, 53, 2. 108; Répert. Sirey, vo. *Chose jugée*, 1328 și numeroasele autorități citate acolo; Vidal, *Cours de droit criminel et de science pénitentiaire*, 64, în fine, pag. 79 și 684 bis, p. 839, ed. a 4-a, etc.

S'a decis cu drept cuvânt, că nici amnistia nu are vreun efect asupra acțiunii disciplinare, pentru că această din urmă acțiune n'are de scop pedepsirea faptului, ci o atingere a prestigiului și considerațiunei adusă corpului din care funcționarul abătut și amnistiat face parte. Vezi Cas. I, Pand. rom., anul I, part. 1-a, pag. 124, cu nota d-lui Vesp. V. Pella; Cas. III, Pand. rom., anul I, pag. 42 și anul II, partea 1-a, pag. 32. Tot în acest sens s'a pronunțat și Comisia disciplinară pentru judecarea institutorilor și învățătorilor din circ. Iași, Pand. rom., anul II partea III, pag. 63 (sentința dată sub prezidenția noastră). Motivele foarte frumoase ale acestei sentințe sunt redactate de d-l consilier D. G. Lupu, consilier la Curtea de apel din Iași, care împreună cu noi și cu un alt distins consilier al aceleiași Curți, d-l Gorgos, au judecat procesul învățătorului D. Șendrea, care a fost exclus pentru totdeauna din învățământ, din cauza mai multor fapte necorecte, comise în timpul războiului pentru reîntregirea neamului

Iași

D. ALEXANDRESCO

#### TRIB. CORECȚIONAL SAINT-GIRONS (ARIÈGE)

9 Ianuar 1922

Corupțiunea funcționarilor publici. — Mituire. — Escrocherie. — Art. 177, 405 c. penal fr. (144, 332 urm. c. pen. rom.).

Funcționarul, în speță, un jandarm, care abuzând de calitatea sa, pretinde o sumă de bani, spre a se abține de la un act ce n'are dreptul de a face, comite delictul de escrocherie, iar nu crima de corupțiune (la noi delictul de mituire). (Journal des parquets).

NOTĂ. — Jurisprudența franceză a ezitat mai întâi asupra acestei chestiuni. Astăzi, ea este însă stabilită în sensul de mai sus. Vezi Cas. fr. Secții-Unite, 31 Martie 1827; Pand. chron., I, partea întâi, pag. 275 și Répert. Dalloz, vo. *Forfaiture*, 120, 2°; C. Limoges, Sirey, 36. 2. 131; Faustin Hélie, *Théorie du code pénal*, II, 839, pag. 604 urm.; Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal français*, IV, 1181, în fine, pag. 69,

text și nota 33, ed. a 2-a; Répert. Sirey, vo. *Corruption de fonctionnaires*, 95 urm.; Pand. fr., eod. vo., 76 urm. (N. R.).

#### TRIBUNALUL MORTAGNE (OISE)

18 Martie 1920

Bunul și aprobat. — Excepția dela această formalitate. — Strictă interpretare. — Neintinderea acestor excepții la alte persoane decât acele prevăzute de lege în mod limitativ. — Neaplicarea lor la femeile plugarilor, vierilor, comercianților, etc. — Aprecierea suverană a judecătorilor de fond. — Art. 1326 c. civil fr. (1180 c. civil rom.).

1. Excepțiile admise de lege dela regula „bunului și aprobat”, cu privire la comercianți, industriali, plugari, vierii, slugi și oameni cari muncesc cu ziua, fiind, ca toate excepțiile, de strictă interpretare, nu pot fi întinse la alte persoane decât acele anume statornicite de lege în mod limitativ.

2. În speță, ele nu pot fi întinse la soțiile acestor persoane.

3. Prin urmare, femeia unui comerciant nu este presupusă comerciantă, de câteori este vorba de scutirea formalității „bunului și aprobat”.

În orice caz, judecătorii fondului apreciază în mod suveran, după împrejurările fiecărei cauze, dacă femeia unui comerciant se găsește sau nu în cazurile exceptate de lege (Recueil des sommaires).

NOTĂ. — Asupra tuturor acestor chestiuni, doctrina și jurisprudența sunt de mult de acord. Vezi Cas. rom. s. I, Bult. 1890, considerent dela pag. 163; Cas. fr. Pand. chron., I, partea întâi, pag. 285; D. P. 59. 1. 349; Sirey, 60. 1. 47; Tribun. Sedan, Pand. période., 92. 2. 137; Baudry et Barde, *Ob'ig.*, IV, 2327, 2328; Larombière, *Idem*, IV, art. 1326, No. 26; Aubry et Rau, VIII, § 756, p. 243, ed. a 4-a; Massé-Vergé, III, § 590, pag. 507, nota 27; Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, IV, 2399, p. 278, nota 1, ed. a 3-a; Laurent, XIX, 258, 260; Demolombe, XXIX, 485; Répert. Sirey, vo. *Approbation de somme*, 147 urm.; Pand. fr., vo. *Approbation d'écriture*, 170 urm., 179 urm., 189 urm., 217 urm., 220 urm.; Alexandresco, tom. VII, pag. 207; Cpr. Planiol, II, 1159; Colin et Capitant, II, p. 227, 228, etc. (N. R.).

#### TRIB. CIVIL SAINT-GAUDENS (Haute-Garonne)

11 Aprilie 1921

Legat. — Nearătarea numelui legatarului. — Validitatea legatului, dacă legatarul este arătat prin alte împrejurări. — Aprecierea suverană a judecătorilor de fond.

Legatul făcut în favoarea unei persoane, al cărei nume a rămas în alb, precum ar fi, de exemplu, dispoziția: „înstituesc legatarul meu universal pe tânărul . . . , care domiciliază împreună cu familia lui, la Paris, str. Montmartre, No. 125,” poate fi atribuit de judecătorii fondului, persoanei pe care ei o declară a fi instituită de testator, fără ca decizia lor să fie, în această privință, supusă controlului Curții de casație (Recueil des sommaires).

NOTĂ. — Una din condițiile cerute pentru



existența unui legat este arătarea legatarului (Cpr. C. Iași, *Dreptul* din 1885, No. 67, p. 531 și din 1888, No. 21, pag. 167; Tribun. Carcassonne, *Curierul Judiciar* din 1912, No. 80, p. 945; C. Naucy, Sirey, 89. 2. 5 și multe alte autorități citate în tom. IV, partea II, al Coment. noastre, pag. 153, nota 2. Cpr. Aubry et Rau, X, § 657, p. 566 și § 665, pag. 608, ed. a 5-a.

Așa dar, legatul nu va avea ființă, dacă numele legatarului a fost lăsat în alb, sau este scris într'un mod cu totul ilizibil... *ut penitus legi non possit* (L. unică, *ab initio*, Dig. *si tabulae testamenti extabunt*, 37, 2). Cpr. Demolombe, XXI, 38; C. Pau, D. P. 85. 2. 201, etc.

Nu este însă numai decît nevoe ca legatarul să fie indicat prin numele său de familie sau de botez, fiind suficient ca el să fie arătat prin profesiunea sa, prin raporturile sale de familie cu testatorul, etc. Cpr. Aubry et Rau, X, § 657, *ab initio*, pag. 566, ed. a 5-a; Zachariæ, *Handbuch des französischen civilrechts*, IV, § 659, pag. 233, nota 5, ed. Crome; Trib. Ilfov și Braila, *Dreptul* din 1888, No. 72 și *Curierul Judiciar* din 1901, No. 73, p. 607 (sentința foarte remarcabilă, pronunțată sub prezid. d-lui G. V. Buzdugan, astăzi prezident la Curtea de casație), etc.

Astfel, s'a decis, cu drept cuvânt, că este valid legatul prin care testatorul institue moștenitori pe copiii sau descendenții prin reprezentare ai cutărei persoane (C. Douai, Sirey, 78. 2. 283), sau pe membrii familiei lui X..., atât din partea tatălui cât și a mamei. Cas. fr., Sirey, 1904. 1. 277, etc. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, pag. 105, nota 2, *in medio*.

Prin sentința a cărei rezumat s'a reprodus mai sus, vedem că se validează legatul, deși numele legatarului fusese lăsat în alb, fiindcă testamentul arăta alte împrejurări din care judecătorii fondului au putut să-și formeze convingerea cine este legatarul.

Asupra acestui punct nu există nicio îndoială, și atât doctrina cât și jurisprudența sunt de acord asupra lui. Vezi Cas. fr., decizia încă din 1828, pronunțată în urma concluziilor procurorului general Mourre, Pand. chron., I, partea întâia, p. 292 și Répert. Dalloz, vo. *Disp. entre-vifs*, 332, nota 4; Cpr. Laurent, XIII, 125; Troplong, *Don. et testaments*, III, 1456, pag. 25; Pand. fr., *Don. et testaments*, 7924 și numeroasele decizii citate acolo. Vezi și tom. IV, partea II, al Coment. noastre, pag. 153, nota 2, etc.

Tot valid ar fi și legatul făcut în favoarea *servitorului meu sau fratelui ori nepotului meu*, fără arătarea vreunui nume, dacă aș avea un singur servitor sau un singur frate ori nepot; pentru că deși, în speță, legatarul nu este numit, totuși nu poate fi nicio îndoială asupra inten-

țiunei testatorului. Cpr. Michaux, *Tr. pratique des testaments*, 1382, pag. 213, ed. a 2-a.

Un testator lăsase un legat surorii sale, *Minette*, și Curtea din Metz a validat legatul; pentru că persoana legatarii nu putea fi pusă la îndoială. Vezi Répert. Dalloz, vo. *Disp. entre-vifs*, 2434, 1°. Cpr. T. Huc, VI, 316, p. 400. Vezi și tom. IV, partea II, al Coment. noastre, nota 2 dela pag. 153, 154.

Să poate întâmpla ca testatorul să fi arătat numele legatarului și, cu toate acestea, legatul să fie nul. Astfel, de exemplu, ar fi nul legatul făcut în termenii următori: „Las 10.000 lei amicului meu Petru“, dacă s'ar stabili că am mai mulți prieteni cu acest nume, și dacă din testament n'ar rezulta care este prietenul, cu acest nume, ce am înțeles a gratifica prin liberalitatea mea. Vezi Berton, *L'art. de faire soi-même son testament*, 66, p. 64.

Eroarea comisă de testator asupra numelui de familie sau de botez al legatarului, nu face ca dispoziția să fie nulă, dacă nicio incertitudine nu există asupra persoanei ce el a înțeles a gratifica. Cpr. art. 733 cod. Calimach (571 codul austriac). Vezi Judecăt. ocol. Strehaia, *Curierul Judiciar* din 1901, No. 46, p. 373.

Pothier (*Testaments*, VIII, 76, p. 247) dă ca exemplu cazul în care testatorul neavând decît o nepoată sau o slugă numită Ioana, ar fi făcut un legat acestei nepoate sau acestei slugi, numind-o Maria.

A *fortiori*, deci, eroarea asupra profesiunii, originii sau altor calități accesorii ale legatarului, nu atrage nulitatea legatului. Cpr. Aubry et Rau, X, § 657, *ab initio*, p. 566, 567, text și nota 2, ed. a 5-a. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, nota 2 dela pag. 105, 106.

Art. 469, § ultim din codul civil elvețian dela 1907 dispune, în această privință, că, în caz de eroare manifestată în arătarea persoanelor sau lucrurilor, dispozițiile greșite sunt rectificate conform voinței reale a autorului lor, dacă judecătorii au de unde să constate această voință cu certitudine. Jurisprudența franceză ajunge la același rezultat, cu toată lipsa unui anume text.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

— A apărut **Jurisprudența Generală**, No. 16, cu data de Joi 4 Oct. cor., sub direcțiunea d-lui consilier Gr. Conduratu, cuprinzând 70 spețe de hotărîri ale Înaltei Curți de Casație și diferitelor instanțe judecătorești din întreaga țară. *Prețul 20 lei*.

Costul abonamentului anual: 500 lei pentru avocați; 400 lei pentru magistrați; 800 lei pentru autorități și case de comerț. Redacția & Ad-ția București, Artei 5.

— *Retipărindu-se colecții complete din Curierul Judiciar dela anul 1900 la zi, se vînd cu prețul de 400 lei fiecare an, iar Tablele de materii cu 50 lei.*